8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2002 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1(2445)

Ազգ
Azg
armenian daily

2013

Ալիեւը կրկին խոստացավ Ղարաբաղի հարցը լուծել ... իր ձեւով

Ալիեւի ամենամյա ուղերձը

ԲԱՔՈՒ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իր Ամանորյա ուղերձում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն ասել է. «Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի անբաժանելի մասն է, եւ հարցը կլուծվի մեր երկրի տարածքային ամբողջականության սկզբունքը պահպանելու պայմանով: Ես հավատում եմ, որ 2002 թվականին կձեռնարկվեն բոլոր ջանքերը խնդրի կարգավորման համար: Մենք պատրաստ ենք կառուցողական հիմքերի վրա բանակցել Հայաստանի հետ»:

Մինչդեռ «Ֆրանսպրեսը» նշում է, որ նախագահ Ալիեւը Ադրբեջանի հսկողության տակ Ղարաբաղը վերադարձնելու մասին խոստումներ է տվել եւ 2001 թվականի, եւ նախորդ տարիների Ամանորյա ելույթներում:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Թուրքիան, Ադրբեջանը եւ Վրաստանն այսօր Անկարայում կստորագրեն անվտանգության համաձայնագիր

Հունվարի 7-8-ը Անկարայում Թուրքիայի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի համապատասխան մարմինները կստորագրեն անվտանգության ոլորտում երեք պետությունների համագործակցության պայմանագիր: Պաշտոնական Անկարան, Բաքուն եւ Թբիլիսին այսուհետ համատեղ պայքար կմղեն ահաբեկչության, թմրանյութերի շրջանառության, կազմակերպված հանցագործությունների դեմ պայքարում: Թուրքիայի արտգործնախարարության խոսնակ Հուսեյն Դիրիոզը «Թըրքիշ դեյլի նյուզին» ասել է, որ ստորագրվելիք պայմանագիրը չի ենթադրում ռազմական բազաների օգտագործում: Խոսքը Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ռազմաբազաների՝ Թուրքիայի կողմից օգտագործելու հավանականության մասին է:

Իր հերթին, թուրքական «Մայր հայրենիք» կուսակցության փոխնախագահ Բյուլենթ Աքարջալին Բաքվի «Զերկալո» թերթին տված հարցազրույցում նշում է, որ «եռակողմ համաձայնագիրն ուղղված չէ երրորդ երկրի, մասնավորապես Հայաստանի դեմ»: Աքարջալին կարծիք է հայտնում, որ «ադրբեջանական տարածքներից հեռանալու դեպքում Հայաստանը եւս կարող է միանալ պայմանագրին, իսկ Ռուսաստանը չպետք է Թուրքիա-Ադրբեջան-Վրաստան անվտանգության համաձայնագրում փնտրի դավադրության տարրեր»:

Թուրքական «Միլիեթ» օրաթերթում սյունակագիր Սամի Քոհենը, վերլուծելով 2001 թ. Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունը, գրում է, որ «այն հաջողակ էր, հատկապես եթե համեմատում ենք այլ բնագավառների, մասնավորապես տնտեսության հետ»: «Արտաքին քաղաքականության մեջ ամենամեծ դժվարությունը Ֆրանսիայի հետ հարաբերություններն էին: Ֆրանսիայի խորհրդարանում Հայոց ցեղասպանության օրինագծի ընդունումն առաջացրեց Անկարայի զայրույթը եւ կոշտ հակազդեցությունը:

Այնուամենայնիվ, ամառվա սկզբներին թուրք-ֆրանսիական քաղաքական եւ տնտեսական հարաբերությունները սկսեցին աշխուժանալ: Անկարան չփոխեց Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու հին չափանիշները, որոնցից մեկն ադրբեջանական հողերից հայկական զորքերի դուրսբերումն է: Փոխարենը Թուրքիան ակտիվ քաղաքականություն էր վարում Կովկասում, Բալկաններում, Միջին Արեւելքում: Թուրքիան շատ սերտ կապեր է հաստատել Վրաստանի հետ, Բոսնիայից եւ Կոսովոյից հետո ներկայացված է Մակեդոնիայում», նշում է Քոհենը: Թ. Հ.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Նախագահը եւ կաթողիկոսը քննարկեցին պետություն-եկեղեցի փոխհարաբերությունները

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ հանդիպում է ունեցել Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի հետ:

Հանրապետության նախագահը եւ վեհափառ հայրապետը քննարկել են պետություն-եկեղեցի փոխհարաբերություններին առնչվող հարցերի լայն շրջանակ:

Ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը, Ռոբերտ Քոչարյանն ընդգծել է եկեղեցու առանցքային դերը մեր ժողովրդի հոգեւոր-բարոյական նկարագրի կերտման, ազգային ավանդույթների պահպանման, երկրում բարոյահոգեբանական առողջ մթնոլորտի ձեւավորման, ինչպես նաեւ Հայաստան-Սփյուռք փոխհարաբերությունների սերտացման գործում:

ԹԲԻԼԻՍԻ

Վրաստանն այս շաբաթ կքննարկի ռուսական խաղաղարարների մանդատի խնդիրը

Վրացական պետական «Սակինֆորմ» լրատվական գործակալությունը հաղորդում է, որ հավանաբար այս շաբաթվա ընթացքում երկրի ազգային անվտանգության խորհրդի նիստում կքննարկվի վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում ռուսական խաղաղարար զորքի մանդատը երկարաձգելու խնդիրը: 1994 թ. Թբիլիսիի համաձայնությամբ, ԱՊՀ հովանու ներքո, հակամարտության գոտի են բերվել շուրջ 1.700 զինվորներ: 2001 թ. դեկտեմբերի 31-ին լրացավ հակամարտության գոտում ռուսական զորքի մանդատի ժամկետը, Թբիլիսին այն հերթական անգամ չերկարաձգեց, ինչը նշանակում է, որ ռուսական զորքերի առկայությունն անօրինական է:

Նախագահ Շեւարդնաձեն մի քանի անգամ հայտարարել է, թե չի ցանկանում ռուս խաղաղարարներին դուրս բերել վրաց-աբխազական հակամարտության գոտուց: Հունվարի 4-ին, Թբիլիսիում նախագահ Շեւարդնաձեի հետ հանդիպման ավարտին ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Յ. Յարովը հայտարարել է, որ ԱՊՀ անդամ ոչ մի պետություն Աբխազիա խաղաղարարներ ուղարկելու ցանկությամբ «չի այրվում», քանի որ դա կապված է մեծ գումարների հետ: «Ուկրաինան, որը պատրաստակամություն է հայտնել խաղաղապահ առաքելության, դրել է կտրուկ պայման՝ առաքելությունը պետք է իրականացվի ՄԱԿ-ի, ոչ թե ԱՊՀ-ի հովանու ներքո: Եթե ռուս խաղաղարարները դուրս բերվեն, Ռուսաստանն իրենից կհեռացնի հակամարտության գոտում հնարավոր ապակայունացման պատասխանատվությունը», ասել է Յարովը:

Վրաստանը 2001-ը նշանավորեց Ռուսաստանի հետ երկխոսության սկսմամբ

Վրաստանի արտգործնախարար Ի. Մենաղարաշվիլին, ամփոփելով անցյալ տարին, ընդգծել է, թե 2001-ն իր երկրի համար նշանավորվեց «Ռուսաստանի հետ լուրջ երկխոսության սկզբնավորմամբ»: Որպես ապացույց Մենաղարաշվիլին վկայակոչել է Թբիլիսիի եւ Մոսկվայի միջեւ կնքվելիք շրջանակային պայմանագրի նախապատրաստման աշխատանքների սկիզբն անցյալ տարվա վերջին:

Ինտերֆաքսին տված հարցազրույցում վրացի դիվանագետը 2001-ն անվանել է դժվարությունների, բայց, այնուամենայնիվ, հետաքրքրական տարի, որ որոշակի հաջողություններ է գրանցել արտաքին քաղաքականության մեջ: Նախարարն առանձնացրել է «Եվրախորհրդի հետ արդյունավետ աշխատանքը, ՆԱՏՕ-ի լայնամասշտաբ զորավարժությունների անցկացումը երկրում, Վրաստանի համար կարեւորագույն նշանակություն ունեցող Բաքու-Էրզրում գազատարի կառուցումը»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Թբիլիսիում ձերբակալվել է Հայաստանի քաղաքացի

ԹԲԻԼԻՍԻ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի ոստիկանությունը ձերբակալել է Հայաստանի քաղաքացի ոմն Աշոտ Զաքիկյանին, որը մեղադրվում է Անապայի քաղաքապետի սպանության եւ մի շարք այլ հանցագործությունների մեջ: Կովկասպրես գործակալությունը նշում է, որ Հայաստանի իրավապահ մարմինները նույնպես ժամանակին որոնել են Զաքիկյանին: Վերջինիս վրացի ոստիկանները ձերբակալել են Թբիլիսիում: Ըստ գործակալության հաղորդման, ձերբակալության պահին տեղի է ունեցել փոխհրաձգություն, եւ ոստիկաններից մեկը վնասվածք է ստացել:

Հռոմի պապը օրհնեց եվրոն

ՎԱՏԻԿԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ: Հռոմի Հովհաննես Պողոս Երկրորդ պապն օրհնել է եվրոն: Ամանորյա պատարագից հետո դիմելով Սուրբ Պետրոսի հրապարակում հավաքված հավատացյալներին՝ պապն ասել է, թե եվրոյի ներմուծումը կարեւոր պատմական իրադարձություն է, որը պետք է միավորի հին մայրցամաքի ժողովուրդներին ու նպաստի նրանց բարգավաճմանը: Ի դեպ, Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդի 2002 թվականի արտասահմանյան այցերի նախնական ժամանակացույցում ներառված է եւ պաշտոնական այց Ադրբեջան: Ինչպես հաղորդում է «Թրենդը», այցը պետք է կայանա մայիսի ընթացքում:

Կյանքը սկիզբ է առել Վանա լճում

ԱՆԿԱՐԱ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երկրագնդի ամենահին միկրոօրգանիզմները հայտնաբերվել են Վանա լճում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, գիտնականները այն վարկածն են առաջադրել, ըստ որի, մոլորակի վրա կյանքը սկիզբ է առնում հենց այս ջրամբարից, որը 3713 քառակուսի կիլոմետր մակերես ունի: Գիտնականները հավաստում են, որ երեք միլիարդ տարի առաջ օվկիանոսներում ջրի քիմիական կազմը նման էր Վանա լճի ջրի ներկայիս կազմությանը:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ-ը պաշտպանում է Ռուսաստանի մոտեցումը չեչենական խնդրի լուծմանը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Միացյալ Նահանգների եւ Ռուսաստանի միջեւ ներկայումս տարաձայնություններ չկան Չեչնիայի իրադրության առնչությամբ: Այս մասին հայտարարել է ԱՄՆ պետդեպարտամենտի պաշտոնական ներկայացուցիչ Ռիչարդ Բաուչերը՝ պատասխանելով Չեչնիայի Հանրապետության իրադարձությունների հետ կապված լրագրողների հարցերին, որտեղ դաշնային ուժերը Կուրչալոեւսկյան շրջանում ոչնչացրել են գրոհայինների մի մեծ խմբի:

Նա ընդգծել է, որ ամերիկյան վարչակազմը պաշտպանում է ՌԴ կառավարության մոտեցումը չեչենական խնդրի լուծման նկատմամբ, որը ենթադրում է բանդիտների եւ ահաբեկիչների ոչնչացմանը զուգահեռ Չեչնիայում հասնել ընդհանուր վիճակի բարելավման քաղաքական ճանապարհով, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը:

Բաուչերը հիշեցրել է Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի սեպտեմբերի 24-ի կարեւոր հայտարարությունը, ուր նա նշում էր, որ «Չեչնիայի իրադարձությունները չեն կարող դիտվել միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարի համատեքստից դուրս», թեեւ «ունեն սեփական նախապատմությունը»: Ռուսաստանի առաջնորդն այն ժամանակ անջատականներին առաջարկեց կապի մեջ մտնել «իշխանության դաշնային մարմինների պաշտոնական ներկայացուցիչների հետ»՝ քննարկելու համար անօրինական բանդիտական կազմավորումների զինաթափման եւ «նրանց խաղաղ կյանքի մեջ Չեչնիայում ներգրավվելու» կարգը:

Նախագահ Պուտինի այս ելույթից հետո, ասել է Բաուչերը, «մենք տեսանք որոշ քաղաքական շփումներ, եւ մենք կոչ ենք անում Ռուսաստանին շարունակել դրանք Հյուսիսային Կովկասում քաղաքական իրադրության կարգավորման նպատակով»: «Կարծում եմ, որ մենք այժմ հայացքների որեւէ տարբերություններ չունենք» Չեչնիայի իրադրության առնչությամբ, ընդգծել է պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչը:

672-2003 10764-ԱՀ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հանրապետական վարչությունում

Տեղի է ունեցել Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը: Լսվել է «ՀՌԱԿ հարաբերությունները Հայաստանում գործող քաղաքական կազմակերպությունների հետ» հարցը: Վարչությունը նշելով, որ 2001 թվականին այդ աշխատանքը թերի էր, նպատակահարմար է գտել 2002 թվականի ընթացքում կայացնել հանդիպումներ Հայաստանում գործող մի շարք քաղաքական կուսակցությունների հետ: Հանդիպումների ընթացքում խնդիր է դրվում պարզել կազմակերպությունների վերաբերմունքը երկրի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությանը, ինչպես նաեւ նրանց տեսակետները քաղաքական զարգացումների հեռանկարների մասին: Քննարկվող հարցի շուրջ ընդունված որոշման մեջ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը նպատակահարմար գտավ՝ ՀՌԱԿ շրջանակների եւ ակումբների հարաբերություններն այլ քաղաքական կուսակցությունների կառույցների հետ տեղերում իրականացնել համակարգված՝ նախօրոք ստանալով Հանրապետական վարչության հավանությունը:

Հանրապետական վարչությունը գոհունակությամբ արձանագրեց, որ ՀՌԱԿ Երուսաղեմի «Օժեն Փափազյան» ակումբը եւ ՀԵՄ վարչությունը հետեւողական աշխատանք են իրականացնում կուսակցության շարքերի համալրման, ողջ գաղութի ազգային գործունեության ասպարեզում:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը քննարկեց նաեւ մի շարք այլ հարցեր:

2002 թ. առաջին շաբաթը Երեւանում ծնվել է 168 երեխա

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 2002 թ. առաջին շաբաթվա ընթացքում Երեւանում գրանցվել է 168 ծնունդ, 59 պսակադրություն եւ 207 մկրտության արարողություն: Ինչպես նշվեց հունվարի 7-ին քաղաքապետարանում կայացած խորհրդակցության ժամանակ, դրան նախորդած շաբաթվա համեմատ մայրաքաղաքում աճել է միայն մկրտությունների ցուցանիշը: Պսակադրությունների թիվը նվազել է 24-ով, իսկ ծնունդների թիվը՝ 14-ով:

Նշենք, որ 2001 թ. դեկտեմբերի 24-31-ը Երեւանում ծնունդների թիվը կազմել է 182, իսկ պսակադրությունների եւ մկրտությունների թիվը՝ համապատասխանաբար 85 եւ 150:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Սբ. Ծննդյան տոնը Սբ. Էջմիածնում

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կիրակի՝ հունվարի 6-ին, Սբ. Ծննդյան եւ Աստվածահայտնության տոնին, Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնում մատուցվեց Սբ. պատարագ: Պատարագեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը:

Հավարտ Սբ. պատարագի, տեղի ունեցավ Ջրօրհնեքի արարողություն: Ինչպես հայտնեցին Մայր Աթոռի մամլո դիվանից, համաձայն Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու տոնացույցի, Ջրօրհնեքի արարողություն կատարվում է Ս. Ծննդյան եւ Աստվածահայտնության տոնին՝ որպես Քրիստոսի մկրտության հիշատակություն: Ջրօրհնեքի արարողությունից հետո Ամենայն հայոց կաթողիկոսը համայն հայությանն ուղղեց իր հայրապետական պատգամը, որում մասնավորապես ասված է.

«Այսօր հայոց եկեղեցիները Սուրբ Ծննդյան ավետիսով մեր զավակներին ի Հայաստան, Արցախ եւ ի Սփյուռս վերստին հրավիրում են մսուրը Բեթղեհեմի, կոչում Աստվածսիրության, պահանջում եղբայրսիրություն, ճանգի առ Աստված եւ միմյանց նկատմամբ սիրով ենք զորեղ իբրեւ անհատներ, իբրեւ ազգ, պետություն ու սուրբ եկեղեցի: Չլինի որ լսենք ու անտարբեր անցնենք, չլինի, որ թերահավատ գտնվենք, չլինի, որ իշխանասիրությունը, շահը, հոգսերը կամ ունայն, անցողիկ պատրանքներն ու մոլորությունները խեղդեն մեր հավատը: Չլինի, որ սերը տկարություն նկատենք եւ խավարը ավելի սիրենք, քան լույսը»:

Ս. Ծննդյան պատարագին ներկա էին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանը, ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, կառավարության անդամներ, Հայաստանում հավատարմագրված օտարերկրյա դիվանագետներ եւ հասարակական, քաղաքական ու մշակութային գործիչներ:

Նախորդ օրը՝ հունվարի 5-ի երեկոյան, Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում տեղի ունեցավ Սուրբ Ծննդյան ճրագալույցի պատարագ: Հայ առաքելական եկեղեցում Սուրբ պատարագը տարվա մեջ միայն երկու անգամ է կատարվում. երեկոյան՝ Սուրբ Ծննդյան տոնի ճրագալույցին եւ Սուրբ Հարության տոնի ճրագալույցին:

Հունվարի 7-ը, Հայ առաքելական եկեղեցու ծիսակարգի համաձայն, ննջեցյալների հիշատակության օր է՝ Մեռելոց: Բոլոր եկեղեցիներում մատուցվում է Սբ. պատարագ եւ կատարվում հոգեհանգստյան արարողություն:

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՀ դեսպան Արեգ Հովհաննիսյանը հավատարմագրերը հանձնեց Լիբանանի նախագահին

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 4-ին Լիբանանի նախագահ, գեներալ էմիլ Լահուդն ընդունել է Լիբանանի Հանրապետությունում ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արեգ Հովհաննիսյանին՝ հավատարմագրերի հանձնման կապակցությամբ:

Ըստ ԱԳՆ հասարակայնության հետ կապերի վարչության, Բաաբդայի նախագահական պալատում կայացած պաշտոնական հանդիսավոր արարողության ժամանակ նախագահ Լահուդը դեսպան Հովհաննիսյանին խնդրել է իր եղբայրական ողջույնները եւ ամանորյա շնորհավորանքները փոխանցել ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին:

Ֆրանսիայի նոր դեսպանը Երեւան կժամանի հունվարի 14-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐԻ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 14-ին Երեւան կժամանի Հայաստանում Ֆրանսիայի նորանշանակ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան պրն. Անրի Կյունին: Այս մասին «ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ»-ի թղթակցին հայտնեցին ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանատնից:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Ազգային անվտանգության խորհուրդը վերանայում է Ֆրանսիայի հանդեպ ընդունած իր որոշումները

ԱՆԿԱՐԱ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ֆրանսիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հետեւանքով թուրք-ֆրանսիական լարված հարաբերություններում կրկին նախադրյալներ են ստեղծվում հասկապես ռազմարդյունաբերության ոլորտում սառեցված ծրագրերը վերանայելու համար:

Թուրքիայի արտգործնախարարության խորհրդական Ուղուր Զիյալի կողմից անցած ամիս Ֆրանսիա կատարած այցելությունից հետո համաձայնություն է ձեռք բերվել Թուրքիայի մերձափնյա ռազմածովային ուժերի մի շարք ծրագրերի իրականացումը հանձնել ֆրանսիական ընկերություններին: Թուրքական «Ռադիկալ» թերթն այս կապակցությամբ գրում է, որ ամբողջ մեկ տարի շարունակ ֆրանս-թուրքական լարված հարաբերությունների հետեւանքով թուրքական ռազմական մի շարք ծրագրեր լրջորեն տուժել են: Թերթը հաղորդում է, որ 2001 թ-ի հունվարին Ֆրանսիայի խորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումից հետո Թուրքիայի ազգային անվտանգության խորհուրդը, Ֆրանսիայի հետ հետագա հարաբերությունների հարցը մանրամասն քննարկելուց հետո, որոշում էր կայացրել ընդհատել մի շարք ռազմական պատվերներ, այդ թվում՝ ռազմական արբանյակի, ինչպես նաեւ F-16 կործանիչների որոշ էլեկտրոնային համակարգերի պատվերներ: «Ռադիկալը» նշում է, որ չնայած հետ կանչվեց Ֆրանսիայում Թուրքիայի դեսպան Սոնմեզ Քյոքսալը, սակայն ընդամենը 3 ամիս անց նրա վերադարձն իր պաշտոնին երկու երկրների միջեւ առանձնահատուկ հարաբերությունների վառ ապացույցն է:

Քյոքսալի վերադարձով լարված հարաբերություններին նոր շունչ հաղորդելու փորձը հաջողությամբ պսակվեց հատկապես դեկտեմբերին Ուղուր Զիյալի կատարած այցելությունից հետո, ինչը, «Ռադիկալի» բնորոշմամբ, ազդանշան է «վերադարձ հին օրերին» կարգախոսի կիրառման համար: Դրա շնորհիվ պետք է հասկանալ մասնավորապես թուրքական 9 ռազմածովային հսկող ինքնա[illegible]րի 350 միլիոն դոլար արժ[illegible]ազինումը, ինչը իրակա[illegible] է ֆրանսիական Thales ը[illegible]ության կողմից: Մի այլ խոշոր ծրագիր նախատեսում է ֆրանսիական Alcatel հեռախոսակապով զբաղվող ընկերության կողմից թուրքական հեռախոսակապում ավելի քան 161 միլիոն եվրոյի ներդրում: Ֆրանսիացիները ընդհանուր առմամբ հավակնում են շուրջ 5 միլիարդ դոլարի թուրքական ռազմական պատվերների, որոնց մեջ նշված ծրագրերից բացի նախատեսվում է նոր սերնդի տանկերի, հակատանկային Eryx համակարգի, ինչպես նաեւ ուղղաթիռների վերազինման այլ ծրագրեր:

Սակայն, մինչեւ Թուրքիայի ազգային անվտանգության խորհրդի կողմից անցած տարվա սկզբին դրված տնտեսական էմբարգոները չվերացվեն, համագործակցությունը ռազմարդյունաբերության ոլորտում կմնա միայն թղթի վրա:

Նոր, շքեղ հյուրանոց Երեւանի կենտրոնում

Երեկ մայրաքաղաքում բացվեց եւս մեկ հյուրանոց, որը, բացման հանդիսավոր արարողությանը մասնակցած հյուրերի կարծիքով, ամբողջությամբ համապատասխանում է միջազգային չափանիշներին: «Արարատ» կոչվող հյուրանոցը գտնվում է Երեւանի կենտրոնական հատվածում, Ֆրանսիայի դեսպանատան եւ «Եվրամոթոր Արմենիայի» հարեւանությամբ: Ընդհանուր տարածքը կազմում է 6,5 հազ. քմ: Հյուրանոցի մասնաշենքի 4 հարկերում գտնվում են 50 մեկ եւ երկու տեղանոց համարները, որոնց մեկ օրվա արժեքը կազմում է 120-150 դոլար: Բնականաբար, 2 լյուքս եւ 2 նախագահական համարներն ավելի թանկ արժեն:

Հյուրանոցը պատկանում է Հայրապետյանների ընտանիքին: Շինարարությունն իրականացրել է նույնպես այս ընտանիքին պատկանող «Տրեբունի» ընկերությունը: Վերջինիս փոխնախագահ Հովիկ

Հայրապետյանը նշեց, որ «Արարատում» աշխատում է 100 մարդ, եւ առաջին հյուրերը սպասվում են Ֆրանսիայից: Նա նաեւ տեղեկացրեց, որ հյուրանոցի մենեջերը լիբանանցի է: Նա աշխատել է Լիբանանի եւ Ֆրանսիայի լավագույն հյուրանոցներում, 4 ամիս մենեջմենթի դասընթացներ է անցկացրել հյուրանոցի աշխատակիցների հետ:

Այն հարցին, թե շատ չե՞ն հյուրանոցները Երեւանում, Հովիկ Հայրապետյանը պատասխանեց, որ մայրաքաղաքի 14 հյուրանոցներից 10-ը ոչ թե հյուրանոցներ են, այլ քանդված շինություններ, որոնք լուրջ վերակառուցման անհրաժեշտություն ունեն: Նա հրաժարվեց նշել, թե որ հյուրանոցները նկատի ունի, ինչպես նաեւ հրաժարվեց հայտնել ներդրված գումարի չափը:

«Արարատ» հյուրանոցի բացմանը ներկա էին հանրապետության նախագահը, Ազգային ժողովի նախագահը, քաղաքական գործիչներ եւ գործարարներ: Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը շատ հակիրճ իր կարծիքը հայտնեց նորակառույց հյուրանոցի մասին, նշելով, որ շատ ճաշակով է կառուցված եւ այժմ հիմնական խնդիրը պետք է լինի տուրիզմի զարգացումը, որպեսզի նմանատիպ հյուրանոցները հաջող գործունեություն ծավալեն:

Ի տարբերություն նախագահի, Ազգային ժողովի նախագահ Արմեն Խաչատրյանն ավելի հանգամանալից ներկայացրեց իր կարծիքը որպես բազմաթիվ հյուրանոցներ տեսած մարդ: Արմեն Խաչատրյանն իր ուրախությունն ու հպարտությունը հայտնեց, որ «մեր քաղաքում նման հյուրանոց ունենք», ասելով, որ Հայաստան ժամանած հյուրերը «Արարատ» հյուրանոցում կարող են իրենց զգալ ինչպես եվրոպական լավագույն հյուրանոցներում: ԱԺ նախագահի կարծիքով, սա լիիրավ 4 աստղանի հյուրանոց կարելի է համարել:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն
/ հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն
/ հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

ՇԻՐԱԿ

Հիմնախնդիրը բժշկությունը մատչելի դարձնելն է

Մեր երկրում աղքատության առկա մակարդակը լուրջ խոչընդոտ է նաեւ այնպիսի կարեւոր սոցիալական ոլորտի զարգացմանը, ինչպիսին առողջապահությունն է: Որքան որեւէ քաղաքում, մարզում բարձր է ընդհանուր սոցիալական լարվածության աստիճանը, այնքան այդտեղ ավելի լարված է իրավիճակը նաեւ առողջապահությունում, եւ «տրավմատիկ» է այս ոլորտի բարեփոխումների ընթացքը: Սովորաբար այս տեսակետն արտահայտելով վերջերս կազմակերպված մի քննարկման ժամանակ, Շիրակի մարզպետարանի առողջապահության վարչության պետ Ռուբեն Խաչատրյանը բերեց հետեւյալ համեմատությունը: Քաղաքացիներից մարզի բուժհիմնարկների վճարային մուտքերը 3,5-4 տոկոս են, երբ մայրաքաղաքում դրանք հասնում են 36 տոկոսի: Սա նաեւ աղքատության մակարդակների տարբերության խոսուն ցուցանիշ է:

Ցավոք, վիճակը տխուր է մնում եւ պետական ֆինանսավորման ոլորտում, որը ոչ միայն տարեցտարի պակասում է, այլեւ կրում է անկայուն բնույթ: Եթե 1998 թ. համակարգին պետբյուջեով հատկացված էր 21 միլիարդ, ապա 2001 թ. 15 միլիարդ դրամ, իսկ եկող տարի դրանից էլ պակաս կլինի: Պրն Խաչատրյանի տվյալներով, եթե եվրոպական երկրներում պետությունը մեկ բնակչի առողջության պահպանմանը տրամադրում է տարեկան 1500, իսկ Կանադայում՝ 2600 դոլար, ապա Շիրակի մարզում այդ ցուցանիշը չի անցնում 2 դոլարից... Եվ նույնիսկ այդքանն էլ նորմալ չի տրամադրվում: 2000 թ. մարզի այս ոլորտը ֆինանսավորվել է ընդամենը 44 տոկոսով: Այս տարվա դեկտեմբերի 1-ի տվյալներով, կառավարությունը մարզի առողջապահությանը դեռեւս պարտք է մնում 824 մլն դրամ, որից մոտ 543 մլն դրամը նախորդ երեք տարիների պարտքն է:

Իսկ մարզում բնական աճի անհանգստացնող նվազումից բացի (որի պատճառները բազմազան են) վերջին տարիներին շոշափելիորեն աճել են սիրտ-անոթային եւ ուռուցքային հիվանդությունները, որոնք հիվանդացողների տարիքի առումով «երիտասարդացել» են եւ դարձել մահացության հիմնական պատճառներից մեկը: Աճում է շաքարախտով հիվանդների, հոգեկան հիվանդների թիվը, մարզի մինչեւ 16 տարեկան երեխաների մեջ կա մոտ 900 մանկուց հաշմանդամ: Մարզում կան ՄԻԱՎ-ի 12 վարակակիր եւ 9 հիվանդ: Բժշկությունը շարունակում է անմատչելի մնալ մարզի բնակչության ստվար մասի համար: Վիճակը մեղմելու նպատակով 2000 թ. Գյումրիում բացվեց եւ գործեց մարզային անվճար հիվանդանոց, որտեղ բուժվեց շուրջ 500 հիվանդ, սակայն կառավարությունը շուտով հրաժարվեց նման բուժհիմնարկ պահելուց: Մինչդեռ, առողջապահության վարչության պետի հավաստմամբ, անգամ հարուստ եւ բարեկեցիկ երկրներն ունեն նման հիվանդանոցներ:

Շիրակի առողջապահության ցանցի ղեկավար Ռուբեն Խաչատրյանը լավատես մարդ է ու այս ամենով հանդերձ՝ կարող է պատմել նաեւ ոլորտի բարեփոխման ուղղությամբ մարզում ձեռնարկվող քայլերի մասին: Սակայն կարծես թե նա էլ համաձայն է, որ դրանք առայժմ, մեղմ ասած, բավարար չեն եւ ներկա պայմաններում կարեւորագույն խնդիր է մնում բուժօգնությունն անվճարունակ խավերին մատչելի դարձնելը: Դա թերեւս պետք է լինի նաեւ մեր երկրում աղքատության դեմ պայքարի ռազմավարության գլխավոր կողմնորոշիչներից մեկը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՀԻՆ ԵՎ ՆՈՐ ԴԱՏԵՐ

Կ. Հունանյանն այս տարի էլ չի պատասխանում հարցերին

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարությունը սահուն անցում կատարեց 2001 թ.-ից 2002-ը: Երեկ տեղի ունեցավ այս տարվա առաջին նիստը: Թեպետ, պիտի նշենք, այնպիսի տպավորություն էր, ասես ո՛չ Ամանոր է եղել, ո՛չ էլ տոնական օրեր. Կարեն Հունանյանը դատարանի դահլիճում վերստին մեռյալ մթնոլորտ էր ստեղծել իրեն ուղղված հարցերին չպատասխանելով: Այնինչ հարցերը բավականին հետաքրքրական էին: Փաստաբան Աշոտ Սարգսյանն ամբաստանյալին հարցեր էր ուղղում գործի նյութերում հայտնաբերված հակասությունների վերաբերյալ: Սակայն ամբաստանյալը հարկ չէր համարում որեւէ կերպ պարզաբանել իր ցուցմունքներում տեղ գտած հակասությունները: Նա տեղի-անտեղի առարկում էր փաստաբանի հարցերին պատճառաբանելով, թե դրանք չեն առնչվում գործի նյութերին: Թվարկենք այդ «չառնչվող» հարցերից մի քանիսը: Եվպատորիայից վերադառնալուց հետո ամբաստանյալը Երեւանում ինչպե՞ս է անցկացրել ազատ ժամանակը. իր հաղորդած տեղեկություններով՝ այդ ժամանակն անցկացրել է հիմնականում ընկերների հետ, որոշակի ոչնչով չի զբաղվել, հիշատակության արժանի ոչինչ չի արել: Սակայն փաստաբանը հիմք ուներ հարցնելու՝ զենքի հետ գործ ունեցե՞լ է այդ ընթացքում, պարբերաբար կրակե՞լ ու վարժվե՞լ է:

Կամ՝ Կ. Հունանյանի մեկ այլ ցուցմունքի համաձայն, իր եւ Նաիրիի միջեւ խոսակցություն է տեղի ունեցել, եւ այդ ընթացքում միտք է հնչել, թե վարչապետին եւ ԱԺ նախագահին պետք է նախ պարտադրել, որ հրաժարական տան, իսկ սպանելը թողնել որպես վերջին տարբերակ՝ եթե հրաժարականի տարբերակին չհամաձայնեն: Ամբաստանյալն առարկեց հարցի դեմ: Այնուհետեւ փաստաբանը վկայակոչեց նրա մեկ այլ ցուցմունքը, որը տեղեկություն է հաղորդում Դերենիկ Բեջանյանի ու Կարեն Հունանյանի մի խոսակցությունից: Դերենիկը կրտսեր Հունանյանին պատմում է Նաիրիի եւ Ալիկ Հարությունյանի համաձայնության մասին, ըստ որի՝ ահաբեկչությունից անմիջապես հետո Ա. Հարությունյանը պիտի ուղիղ եթեր տրամադրեր ահաբեկիչներին: Մեկ այլ ցուցմունքի համաձայն էլ՝ Ա. Հարությունյանին այդ ամենն անհրաժեշտ էր, որպեսզի իր իշխանության գալու հարցը լուծի, քանզի «գործադիր իշխանության փոփոխություն պիտի տեղի ունենար»: Ամբաստանյալն այս հարցերին եւս չպատասխանեց, թեպետ 2000-ի ապրիլին հայտարարել էր, թե իր ցուցմունքներում ոչինչ չի թաքցրել, եւ դրանք համապատասխանում են իրականությանը:

Ա. ԲԱԲԱՅԱՆ

Սկսվեց Աղամալ Հարությունյանի դատաքննությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 7-ին Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում սկսվեց «Առագաստ» սրճարանում քաղաքացի Պողոս Պողոսյանի սպանության գործով դատաքննությունը:

Ըստ մեղադրական եզրակացության, 2001 թ. սեպտեմբերի լույս 25-ի գիշերը Պողոս Պողոսյանը անպարկեշտ արտահայտություններ է թույլ տվել սրճարանի տարածքում գտնվող ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեին: Քաշքշուկ է սկսվել նախ Գուրգեն Արսենյանի, ապա Աղամալ Հարությունյանի հետ, ծեծկռտուքի հետեւանքով քաղաքացին ընկել է մեջքի վրա, ստացել ծանր վնասվածք եւ մահացել: Մեղադրական եզրակացության համաձայն, նախագահի թիկնապահ Աղամալ Հարությունյանը, չմտածելով հետեւանքների մասին, հանցավոր անփութություն է դրսեւորել, ինչի հետեւանքով տեղի է ունեցել անզգույշ սպանություն:

Ամբաստանյալն իրեն մեղավոր չճանաչեց առաջադրված մեղադրանքում, սակայն նրա ցուցմունքները, ըստ դատարանի սահմանած ապացույցների հետազոտման կարգի, դատարանը կլսի գործով դատակոչված վկաների հարցաքննությունից հետո:

Վկաներից առաջինը լիցենզավորված ճարտարապետ Ստեփան Նալբանդյանն էր, որը շուրջ կես տարի ընկերական եւ գործնական հարաբերությունների մեջ է եղել Պողոսյանի հետ, համագործակցել նրա հետ Ջավախքում դպրոցաշինության հարցում, դեպքի օրը նրա հետ միասին գտնվել է սրճարանում: Ըստ վկայի ցուցմունքի, տեսնելով իրենց մոտով անցնող Շառլ Ազնավուրին, ապա նախագահին եւ նրա թիկնապահներին, արդեն գինովցած Պողոսյանը բղավել է «Բարեւ, Ռոբիկ», ինչին ի պատասխան նախագահի թիկնապահներից մեկն ասել է. «Լափառա՛ծ, ձայնդ կտրի՛ր»: 10-15 րոպե անց իրենց սեղանին է մոտեցել մի երիտասարդ եւ շատ քաղաքավարի խնդրել Պողոսյանին մեկ րոպեով հետեւել իրեն: Վկան ականատես է եղել, թե ինչպես քաղաքացուն խփում են, ապա հրմշտոցով զուգարան մտցնում, ինքը եւս զուգարան մտնելով՝ հարված է ստացել դեմքին, Պողոսյանին մոտեցել է այն պահին, երբ վերջինս արդեն «մեջքի վրա պառկած էր», ժամանած բժիշկը անզոր էր օգնություն ցույց տալ, միայն արձանագրել է մահը: Ընդհանրապես, այդ պահին խառնաշփոթ էր տիրում, ինչ-որ արտասահմանցի գոռում էր. «Ջազ եք լսում, այստեղ մարդ են խփում»: Վկան հայտարարեց, որ իրենք գինովցած էին, բայց «մեզ կորցրած չէինք»: Ըստ նրա, նշված արտահայտությունն անելուց հետո իրենց «գործ չունես» բառերից հետո այս հունով խոսակցությունը չի շարունակվել:

Տուժողի իրավահաջորդի ներկայացուցիչ, փաստաբան Ռուբեն Սահակյանը միջնորդեց հետաձգել դատական նիստը մինչեւ հունվարի 8-ը: Այդ ընթացքում իրավահաջորդ Անդրանիկ Պողոսյանը, որը նոր է ժամանել Ջավախքից, հնարավորություն կունենա նախապատրաստվել վկաների հարցաքննությանը:

Սեւանա լճի մակարդակը անցած տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է 14 սմ-ով

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անցած շաբաթվա ընթացքում (դեկտեմբերի 31-ից հունվարի 6-ը) հանրապետության հովտային շրջաններում տեղացած անձրեւները ուղեկցվել են ամպրոպով, որն, ըստ ՀՀ հիդրոօդերեւութաբանության վարչության մասնագիտացված սպասարկումների տեղեկատվության, հազվադեպ երեւույթ է տարվա այս ժամանակահատվածի համար:

Անցած շաբաթվա գիշերային ժամերին օդի առավել ցածր ջերմաստիճանը լեռնային շրջաններում հասել է մինչեւ -16-ի, իսկ առավել բարձրը՝ Արարատյան դաշտում մինչեւ +16 աստիճանի, որը գերազանցում է վերջին 100 տարվա առավելագույն ցուցանիշները: Առանձին օրերին Տաշիրում, Վանաձորում Ստեփանավանում եւ Արարատում դիտվել է նաեւ 16-18 մ/վրկ ուժեղ քամի, պոռթկումները՝ 20/վրկ:

Նշված ժամանակահատվածում հանրապետության գետերում էական փոփոխություններ չեն դիտվել: Սեւանա լճի մակարդակը նույնպես չի փոխվել եւ կազմել է 1896,32 մ, որն անցած տարվա նույն օրվա (7.01) համեմատ ցածր է 14 սմ-ով:

MASS MEDIA

«Երկիր»-ը՝ շաբաթաթերթ

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՅԴ Հայաստանի գերագույն մարմինը, քննարկելով կուսակցության առաջիկա մարտավարությունը քաղաքական ասպարեզում, «Երկիր» պաշտոնաթերթը որակապես նոր մակարդակի հասցնելու նպատակադրումով, որոշել է հունվարի 25-ից այն տպագրել իբրեւ շաբաթաթերթ: Թերթի հրատարակությունը ղեկավարելու է խմբագրական խորհուրդը: ՀԳՄ լրատվական բաժնի հաղորդմամբ, միաժամանակ թողարկվելու է շաբաթաթերթի էլեկտրոնային տարբերակը:

«ԱՐ»-ում փոփոխություններ կլինեն

«ԱՐ» հեռուստաընկերության եթերն այս տարեսկզբին նախորդ տարիներից տարբերվող եւ այդքան էլ տոնական չէր: Պատճառն այստեղ կատարված կամ սպասվող փոփոխություններն են, որոնց մասին ամանորյա իր հեռուստաելույթում նշեց «ԱՐ»-ի տնօրեն Մերուժան Տեր-Գուլանյանը, որը հեռուստադիտողին հայտնեց «ԱՐ» հեռուստաընկերության տնօրենի պաշտոնին իր վերադարձի մասին: Հիշեցնենք, որ մի քանի ամիս առաջ նա թողեց այդ պաշտոնը, որն այնուհետեւ զբաղեցնում էր Անդրանիկ Թեւանյանը: Պարոն Տեր-Գուլանյանի խոսքերով, մոտավորապես մեկ ամսից «ԱՐ»-ի համար կսկսվի նոր եթերաշրջան՝ նորացված տեխնիկայով, նոր հաղորդաշարերով: Իսկ առայժմ «ԱՐ»-ը ցուցադրում է գեղարվեստական եւ մուլտֆիլմեր, չկան հաղորդումները եւ «Սուրհանդակ» լրատվականը:

Թե ինչպիսին կլինի փոփոխված «ԱՐ»-ը՝ կտեսնենք մոտ մեկ ամսից, իսկ ավելի մանրամասն կատարվող փոփոխությունների եւ դրանց պատճառների մասին Մերուժան Տեր-Գուլանյանն «Ազգին» խոստացավ պատմել մոտակա օրերին:

Մ. Հ.

ԱՐԱՐԱՏ

Շարունակում են աղտոտել ջրատարները

Մասիսի տարածաշրջանի հողատարածքները, բացի մեխանիկական եղանակից, ոռոգվում են նաեւ Արարատի ջրանցքից եւ Հրազդան գետից: Ջրատարներն անցնելով Երեւան քաղաքի տարածքով եւ մարզի գյուղաբնակ վայրերով, ճանապարհին աղտոտվում են բնակիչների կողմից: Ոռոգման ջրատարներ են անարգել թափվում կենցաղային աղբ, արդյունաբերական թափոններ եւ արտանետված ջրեր: Ինչպես տեղեկացրեց Արարատի մարզի ոռոգման համակարգերի շահագործման Մասիսի մասնաճյուղի տնօրեն Ավետիք Ղալլաքյանը, ջրատարների աղտոտումը լուրջ բարդություններ է առաջ բերում ոռոգման սեզոնում. առաջացնում են խցանումներ, ստեղծում վթարային վիճակ, որը կանխելու համար ստիպված են լինում օրական մի քանի անգամ կատարել մաքրման աշխատանքներ, իրականացնել 24-ժամյա հսկողություն: Այդօրինակ խցանումների հետեւանքով ջուրը երբեմն ժամանակին չի հասնում սպառողին, որը տեղից է տալիս վերջիններիս բողոքին: Սակայն հարց է առաջանում՝ ո՞ւմ մեղքով է խցանվում աղտոտված ջրատարը, որը, հսկողություն չսահմանելու դեպքում կարող է դուրս գալ ափերից եւ ողողել շրջակա բնակավայրերը: Արդյոք ջուրն անկանոն ստանալու համար բողոքող նույն գյուղացին չէ՞ ջրատար նետում անգամ բերքահավաքից հետո գոյացած թափոններն ու կենցաղային անօգտագործելի իրերը: Ոռոգման ջրատարներն իրենց հետ բերում են նաեւ սատկած ընտանի կենդանիների նեխած դիակներ, որոնք ջուրն են նետում նույն տարածքի գյուղացիները: Իսկ այդ ջրով ոռոգվում են ցանքատարածքները, որոնցում «էկոլոգիապես մաքուր» բանջարեղեն ենք աճեցնում:

Ջրատարի մեջ՝ սատկած կենդանու դիակ:

Պրն Ղալլաքյանը նշեց, որ ձմռան ամիսներին հնարավոր չէ վերահսկել ջրատարները, կատարել մաքրման աշխատանքներ, որոնք լրացուցիչ միջոցներ են պահանջում: Ըստ տնօրենի, միակ ելքն այն է, որ գյուղացին գիտակցի, որ չպետք է աղտոտի շրջակա միջավայրը՝ ստեղծելով սանիտարահիգիենիկ անբավարար վիճակ եւ հիվանդությունների տարածման համար նպաստավոր պայմաններ: «Դրա համար բացատրական աշխատանքներ պետք է տանեն գյուղապետները», ասաց նա: Կտարվե՞ն արդյոք:

Իսկ մինչ նման աշխատանքների կազմակերպումը, ջրատարները շարունակում են աղտոտվել եւ գարշահոտություն տարածել շուրջբոլորը:

Ն. Մ.

«Հայաստանը դառնում է Հարավային Կովկասում ԱՄՆ աշխարհաքաղաքական խաղի կարեւոր ֆիգուր»

Քաղաքագետ Ա. Կարախանյանը չի բացառում մեր տարածաշրջանում ուժերի վերադասավորման հնարավորությունը

«Վաշինգտոնի քաղաքականությունը հստակորեն ուղղված է մեր տարածաշրջանի երկրներում առանձին-առանձին եւ տարածաշրջանում ընդհանուր առմամբ քաղաքական, տնտեսական գործընթացների վրա իր ազդեցության տարածմանը եւ կարող է բերել աշխարհաքաղաքական փոփոխությունների Մեծ Կովկասում: Այնպես որ, այսօր կարելի է խոսել Հարավային Կովկասում ուժերի դասավորության բացահայտ փոփոխությունների մասին, հատկապես տարածաշրջանում շահեր ունեցող երկրների վերակողմնորոշման առումով»: Քաղաքացիական հասարակության եւ տարածաշրջանային առաջընթացի ինստիտուտի տնօրեն Աղավնի Կարախանյանն «Ազգին» մեկնաբանում է մեր տարածաշրջանում մասնավորապես ԼՂ հակամարտության կարգավորման խնդրում Արեւմուտքի՝ հատկապես ԱՄՆ դիրքորոշումների փոփոխության շուրջ իր տեսակետը:

– Սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչական գործողություններից հետո աշխարհում տեղի ունեցած կտրուկ փոփոխությունները, ռուս-ամերիկյան հարաբերությունների «ջերմացումը» եւ վերջապես ԱՄՆ նախագահի՝ վերջերս արած հայտարարությունը Հակաօդային պաշտպանության մասին պայմանագրից միակողմանի կարգով իր երկրի դուրս գալու վերաբերյալ, անշուշտ փոփոխություններ բերեցին Մ. Նահանգների կովկասյան քաղաքականության մեջ՝ մասնավորապես ԼՂ խնդրում:

– Այդ փոփոխությունների համատեքստում ինչպե՞ս եք տեսնում 907 ուղղման վերացումը:

– Մի կողմից, այս ուղղման վերացման շուրջ ծավալված բանավեճերը ցույց տվեցին, որ բոլոր քաղաքական խնդիրները, այդ թվում նաեւ հակամարտությունները հետխորհրդային տարածաշրջանում, որպես կանոն, դիտարկվում են ոչ թե ուղղակիորեն, այլ ԱՄՆ-Ռուսաստան հակադրության միջով: Եվ Ռուսաստանը ԱՄՆ-ի կողմից դիտվում է որպես հակազդող կողմ, գլխավոր աշխարհաքաղաքական մրցակից, որից պետք է զգուշանալ, որին պետք է սահմանափակել, նեղել՝ դրա համար օգտագործելով ճնշման բոլոր հնարավոր լծակները՝ այդ թվում առաջին հայացքից հայկական երեւացող՝ 907 ուղղման վերացման խնդիրը: Մյուս կողմից, այդ ուղղման ընդունման, այնուհետեւ գործածությունից դուրս բերելու փաստերը վեր հանեցին, որ ԱՄՆ արտաքին քաղաքականության՝ Հայաստանին վերաբերող շատ սկզբունքներ պայմանավորված են ԼՂ խնդրում Վաշինգտոնի դիրքորոշմամբ: Ի վերջո, 907 ուղղման էությունը հանգում է ԼՂ հակամարտության ծագմանն ու զարգացմանը: Քանի որ, ինչպես եւ իր հարցազրույցներից մեկում նշել էր Ադրբեջանում ԱՄՆ դեսպանը, «907-ի անհրաժեշտությունը կվերանա հակամարտության խաղաղ կարգավորումից հետո»:

907-ի վերացումը կարող է ԱՄՆ-ի կողմից Ադրբեջանին որպես հատուցում դիտվել հնարավոր զիջման դիմաց: Քանի որ, ի վերջո, չնայած իրականացված լոբբինգին, ուղղման վերացումը չի բխում ամերիկյան բիզնեսի շահերից: Եթե Ադրբեջանը ստանա մեծ ներդրողներին ինքնուրույն երկիր բերելու իրավունք, կսկսի իրագործել առավել անկախ քաղաքականություն ամերիկյան նավթագազային ընկերությունների հանդեպ: Բացի այդ, հայտնի ուղղման վերացման դեպքում ակնկալվող դրամական հոսքը Ադրբեջան, ԱՄՆ բացահայտ աջակցությունը նրան՝ արեւմտյան մյուս տերությունների եւ Ռուսաստանի հետ միասին, կարող է բերել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հարաբերություններում ձեւավորված հավասարակշռության խախտման:

– Նշանակո՞ւմ է սա, որ 907-ի վերացումը կարող է բերել Հայաստան-Ադրբեջան հավասարակշռության որակապես նոր վիճակ:

– Չնայած վերը բերված փաստարկներին, այնուամենայնիվ, չեմ կարծում: Քանի որ այսօր կարելի է պնդել, որ հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները այս պահին կորցրել են իրենց արդիականությունն ամերիկյան քաղաքականության համար մեր տարածաշրջանում: Եվ առաջին պլան է մղվում հայ-թուրքական փոխգործակցությունը: ԱՄՆ-ը Հայաստանին եւ Թուրքիային համառորեն դրդում է մերձեցման՝ Անկարայով միջնորդավորված իր ազդեցությունը տարածաշրջանում ուժեղացնելու նկատառումով: ԱՄՆ-ը Հայաստան-Թուրքիա մերձեցմամբ կամենում է նաեւ մեր երկիրը հնարավորինս մեկուսացնել Իրանից: Վերադառնալով Հարավային Կովկաս՝ ԱՄՆ-ի այժմյան վարչակազմի համար Կասպիականն ու Կովկասն առհասարակ ավելի նվազ նշանակություն ունեն, քան՝ նախորդ իշխանությունների: Դեռեւս նախընտրական շրջանում Ջորջ Բուշ կրտսերը հայտարարեց, թե համաշխարհային շուկաներ կասպյան նավթը հասցնելու ամենաէժան ճանապարհներն անցնում են Ռուսաստանով եւ Իրանով: Այդպիսով, կարծես թե ընդգծվեց, որ կասպյան խնդրում Բուշի վարչակազմն ուղղորդվելու է առավելապես տնտեսական եւ ոչ քաղաքական շահերով: Ի տարբերություն, փաստորեն, նախորդող դեմոկրատների, որոնց համար Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի կառուցումը քաղաքական ծրագիր էր՝ ուղղված Ռուսաստանից եւ Իրանից անդրկովկասյան երկրների կախվածության թուլացմանը:

– Այս ամենն ի մի բերելով կարո՞ղ եք ամփոփել տարածաշրջանում Հայաստանի զբաղեցնելիք դիրքի հնարավոր հեռանկարները:

– Աշխարհաքաղաքական նոր դասավորվածությունն այսօր մեր տարածաշրջանում անխուսափելի լինելով՝ կախված կլինի, ինչպես միշտ, մի շարք համակարգային խնդիրներից. Հայաստանի՝ արտաքին քաղաքական գործընկերների ընտրությունից, տարածաշրջանում ստեղծված իրավիճակի՝ ԱՄՆ ազդեցությամբ փոփոխություններից, Ռուսաստանի ճկունությունից՝ իր շահերի շրջանակում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հետ հարաբերություններում որոշակի հավասարակշռություն պահպանելու առումով, Երեւանի հետ ուղղակի երկխոսություն սկսելու Թուրքիայի պատրաստակամությունից, այնուհետեւ հարաբերությունների կարգավորումից:

Բայց այսօր արդեն կարելի է նշել, որ Հայաստանը մեծացնում է իր կշիռը տարածաշրջանում միայն մեկ՝ նավթային խաղաքարտ բանեցնող Ադրբեջանի եւ փաստացիորեն մասնատված Վրաստանի ֆոնի վրա: Այնպես որ, Հայաստանը դառնում է Հարավային Կովկասում Վաշինգտոնի աշխարհաքաղաքական խաղի կարեւոր ֆիգուր:

ԱՆԱԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Նախորդ քաղաքական տարվա լույսն ու ստվերը

Ահա եւ պատմության գիրկն անցավ 2001 թվականը: Ժամանակը եկել է հետադարձ հայացքով արժեւորելու տարվա ընթացքում մեր արածն ու ապրածը, տեսածն ու զգացածը: Ինչպիսի՞ն էր 21-րդ դարի 1-ին տարին աշխարհի, մարդկության, մեզ համար՝ ամենաընդհանուր գծերով:

ա) Նախորդ տարվա ամենացնցող իրադարձությունը, անշուշտ, սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգությունն էր: Աշխարհի քաղաքական կլիման այդ օրն այնքան կտրուկ եւ էականորեն փոխվեց, որ այլ պայմաններում դրա համար կպահանջվեին տասնամյակներ: Մարդկությունը հանկարծ հասկացավ, որ համաշխարհային խաղաղությանը սպառնացող ամենաիրական վտանգը բխում է ոչ այնքան գերտերությունների միջուկային զինանոցներից, հետադիմական վարչակարգերից, ժողովրդավարական արժեքների եւ մարդու իրավունքների ոտնահարումներից, այլազան անարդարություններից, աղքատությունից, բազում ու բազմապիսի այլ չարիքներից, որոնք, ավա՜ղ, դեռ կան ու դեռ շատ են պղտորելու համաշխարհային քաղաքական մթնոլորտը, որքան միջազգային ահաբեկչությունից: Կարելի է, իհարկե, պնդել, որ մեր ժամանակների այդ ամենամեծ չարիքն էլ՝ թվարկածս մյուս չարիքների ուղղակի հետեւանքն է, որ միջազգային ահաբեկչությունը սնվել է աշխարհի անարդարություններից առաջացած դառնությունից, որ այսօր դրանից տուժող ոչ քիչ պետություններ շատ բան են արել ահաբեկչական կազմակերպություններ հիմնելու, զինելու, մի խոսքով՝ ջինը շշից դուրս թողնելու նպատակի համար, կոպիտ ասած, իրե՛նք են սղոցել այն ճյուղը, որի վրա հիմա հարկադրված են նստել, բայց դրանից ի՞նչ օգուտ: Փաստը փաստ է՝ միջազգային ահաբեկչությունը, ո՛ւմ մեղքով էլ սնված ու զորացած լինի, այժմ բազմագլուխ հիդրայի պես սպառնում է բոլորիս վտանգելով ոչ միայն մարդկության ստեղծած լավագույն արժեքների, այլեւ քաղաքակրթության բուն գոյությունն աշխարհի վրա, որովհետեւ փորձում է հրահրել կրոնների, մշակույթների պատերազմ: Այդ հիդրայի գլուխները կտրել է հարկավոր, միաժամանակ անհրաժեշտ է աշխարհում վերացնել անարդարությունը, բռնությունը, այլապես վաղն ուշ է լինելու: Նրանք, ովքեր հասկանում են սրա անհրաժեշտությունը, այդ թվում նաեւ Հայաստանը, այժմ համախմբվում են հակաահաբեկչական ճամբարում, ովքեր դեռ չեն գիտակցել վտանգի մեծությունը՝ չեզոք են մնում, ովքեր առաջնորդվում են այլ մշակույթների նկատմամբ ունեցած մոլեռանդ ատելությամբ՝ քանիցս սատարում են ոճրագործներին: Սկսվել է կենաց-մահու պայքար՝ հանուն մոլորակի վաղվա օրվա, եւ սա անցնող տարվա ամենագլխավոր հանրագումարն է:

բ) Չնայած ողջ մարդկության գլխին կախված ահռելի վտանգին, պետությունների մեծամասնությունը, ավաղ, շարունակում է հետամտել իր եսասիրական նպատակները, փորձում է միջազգային ահաբեկչության դեմ սկսված ռազմարշավը ծառայեցնել իր շահախնդրություններին, անազնիվ նկրտումներին, աշխարհաքաղաքական դիտավորություններին, ձգտում է այդ պատերազմը օգտագործել որպես քող՝ անբարո խնդիրներ լուծելու համար, սկսած Միացյալ Նահանգներից, վերջացրած... Ադրբեջանով: Նմանն զնմանն գտանե, եւ դրա հավելյալ վկայությունը դարձավ սեպտեմբերի 11-ից հետո վերջինիս հանդեպ առաջինի վերաբերմունքի կտրուկ փոփոխությունը, ինչի արդյունքում ամերիկյան վարչակազմին հաջողվեց առկախել Ազատության աջակցության ակտի 907 բանաձեւի գործադրումը Ադրբեջանի վերաբերմամբ, իբրեւ «շնորհակալություն» միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարում ցուցաբերված պատրաստակամության դիմաց: Եվ դա այն դեպքում, երբ Ադրբեջանն ինքն էլ չի ժխտում, որ իր տարածքում գործել ու գործում են ԱՄՆ-ի սարսափը դարձած «Ալ Ղաիդայի» ահաբեկչական կառույցները: Բաքուն Վաշինգտոնից օգնություն խնդրեց՝ իբր թե դրանց դեմ պայքարելու համար, եւ Վաշինգտոնը չհապաղեց բավարարել այդ պահանջը, մի տեսակ, ասես, ենթարկվելով ադրբեջանական շանտաժին, հակառակ այն բանի, որ այլ երկրներին մտցրել է «սեւ ցուցակի» մեջ՝ ճիշտ այդպիսի ահաբեկչական կառույցներ ունենալու համար սպառնալով օդային հարվածներով: Ասել է՝ երկակի ստանդարտները մնում են այս աշխարհի հզորների քաղաքական վարքագծի նորմը, եւ դա մի տխուր ապացույց է, որ միջազգային ահաբեկչության դեմ սկսված պատերազմը հազի՜վ թե շուտափույթ ու հաջող վախճան ունենա:

Այսպե՛ս եմ տեսնում ես այդ աշխարհը սկսվող նոր տարվա մտորումներիս մեջ, տագնապով եմ նայում ապագային, փորձելով գտնել այն կռվանները, որոնց պետք է ապավինենք՝ ընդհանուր առմամբ անբարենպաստ դասավորվող միջազգային իրադրության մեջ մեր ինքնությունը, մեր պետական անկախությունը, մեր ժողովրդի անվտանգությունը պահելու, մեր ազգային շահերին միտված սպառնալիքները չեզոքացնելու համար: Ունե՞նք այդպիսի կռվաններ:

Բարեբախտաբար՝ այո՛, եւ այն էլ բավական զորեղ կռվաններ, որոնք հույս են ներշնչում լավատեսորեն նայելու գալիք օրվան: Որո՞նք են դրանք:

1. Առաջինը մեր ամրապնդվող պետականությունն է, որն անցնող տարում նշեց իր գոյության տասնամյակը եւ երկրորդ տասնամյակ թեւակոխեց ներքուստ ավելի համախումբ, քան նույնիսկ մեկ տարի դրանից առաջ: 2001-ին մենք սկսեցինք հաղթահարել 1999-ի հոկտեմբերի 27-ի անպատարագծ ոճիրից հետո մեր հասարակությանը համակած անվստահության ու կասկածամտության թունավոր մթնոլորտը, ինչը պետության ներքին փլուզման վտանգ ուներ իր մեջ: Ի պատիվ իշխանությունների, ընդդիմության, հասարակության՝ բոլորը ներքուստ զգացին, որ փոխադարձ թշնամանքի հետագա խորացումը կործանարար կլինի, եւ իմաստություն ունեցան չանցնելու այն սահմանագիծը, որից հետո սկսվում է անդունդը: Նախորդ տարին այս իմաստով եղավ պետության կայունության ամրապնդման տարի, առանց որի չկա եւ չի կարող լինել ո՛չ տնտեսական աճ, ո՛չ բարեկեցության բարձրացում, ո՛չ ժողովրդավարական առաջընթաց:

2. Երկրորդը մեր պետության միջազգային հեղինակության նկատելի բարձրացումն է: Հաջողվեց ոչ միայն խուսափել միջազգային մեկուսացման չարագուշակ կանխատեսումներից, որոնք շատ էին դեռ մեկ տարի առաջ, այլեւ շատ նկատելի առաջընթաց արձանագրել: 2001-ին մեր երկիրը դարձավ Եվրախորհրդի անդամ, Հայաստան այցելեցին 11 երկրների նախագահներ՝ զգալիորեն ավելի շատ, քան մեր անկախության նախորդ ինը տարիներին միասին: Իր հերթին, Հայաստանի նախագահը պաշտոնական այցերով եղավ մի շարք երկրներում, այդ թվում եվրոպայի մայրաքաղաքում, ինչպիսին Փարիզն է, արժանանալով ամեն տեսակետից մեր ազգային ինքնասիրությունը շոյող բարձրագույն ընդունելության: Տարածաշրջանային համագործակցության ու անվտանգության համակարգի ձեւավորման առումով բացառիկ նշանակություն եմ տալիս նախագահի նաեւ Թեհրան կատարած այցին, պաշտոնական Երեւանի ու Մոսկվայի հաճախակի դարձած ամենաբարձր մակարդակի շփումներին, նույնիսկ հայ-ամերիկյան հարաբերությունների նկատելի սերտացմանը՝ անգամ 907 բանաձեւի առկախման պարագայում, որը պաշտոնական Վաշինգտոնի հավաստմամբ՝ ուղղված չի լինելու Երեւանի դեմ, ավելին, իբր նպաստավոր է լինելու մեզ համար: Ամեն դեպքում 2001-ը արտաքին քաղաքական գործունեության արդյունքների տեսակետից արգասավոր էր Հայաստանի Հանրապետության համար, իսկ դա վաղ թե ուշ իր ուղղակի արտահայտությունն է գտնելու նաեւ մեր տնտեսության մեջ՝ արտասահմանյան ներդրումների ու ժողովրդի բարեկեցության բարձրացման հեռանկարով:

3. Այս հարափոփոխ աշխարհում մեր գոյության կերպը անխաթար պահելու մեծագույն կռվաններից էր դարձը դեպի մեր արմատները, որն իր արտահայտությունը գտավ քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարությունների շարանի մեջ: Հանուն արդարության ասեմ, որ առանձին դեպքերում մենք շա՜տ էժանացրինք այդ համազգային տոնը, երբեմն-երբեմն հասցնելով անարժեք շոուների մակարդակի, սակայն իրադարձության խորհուրդը շատ ավելին էր՝ համազգային համախմբումի եւ ողջ քրիստոնեական աշխարհում Հայաստանի տեղի ու դերի ընդգծման առումով: Թերեւս այս հանգամանքը պակաս դեր չխաղաց մեզ համար ամենադյուրազգաց խնդրի՝ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման համար մեր մղած արդարացի պայքարում: Հիշյալ հանգամանքն արդեն երեք տարի է, ինչ մեզանում բարձրացվել է պետական քաղաքականության մակարդակի (անցյալ տարի էլ արտգործնախարարի շուրթերով հնչեցվեց ՄԱԿ-ի ամբիոնից), մշտապես արծարծվում է նախագահի հայտարարություններում, ինչը, զուգորդված սփյուռքահայ շրջանակների անդուլ գործունեության հետ, տալիս է զգալի արդյունքներ: 2001-ին Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչեցին էլի մի քանի երկրներ, նահանգային խորհրդարաններ, խոշոր քաղաքների կառավարություններ, իսկ որքան շատ լինեն դրանք, այնքան ավելի հանգիստ կարելի է լինել ապագայի համար:

Կան ապագային լավատեսորեն նայելու նաեւ այլ, միգուցե ավելի փոքր, սակայն ոչ պակաս կարեւոր կռվաններ, եւ մենք, անկախ ամեն ինչից, առավե՛լ քան հիմքեր ունենք հույսով նայելու 2002-ին: Այնուամենայնիվ, մեզ համար անցնող քաղաքական տարվա լույսն ավելի շատ էր, քան ստվերը:

ՌԱՖՖԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Մերձավորարեւելյան կարգավորումը հույս չի ներշնչում

Ահաբեկչության առնչությամբ ռուսաստանյան ԶԼՄ-ներում հրապարակվող նյութերում հազվադեպ են հնչում արաբամետ ձայները: Եվ այս առումով թերեւս ամենամեծ աշխատանքը կատարում է Լոնդոնում լույս տեսնող համաարաբական «Ալ Հայաթ» թերթի Մոսկվայի թղթակցական կետի ղեկավար, ճանաչված լրագրող ու միջազգայնագետ Ջալալ ալ Մաշտան: Վաղեմի բարեկամս առիթ է ունեցել հանդես գալու նաեւ մեր թերթում: Կարծում եմ, ընթերցողներին հետաքրքիր կլինի ծանոթանալ ընթացիկ իրադարձությունների առթիվ նրա հերթական մեկնաբանություններին:

– Պրն ալ Մաշտա, աշխարհը հագեցած է իսլամական-արաբական ահաբեկչության վերաբերյալ լրատվական լավայից: Եվ այս ֆոնի վրա գրեթե մոռացության է մատնվել երեւույթի բուն պատճառը՝ արաբա-իսրայելյան կոնֆլիկտը, որն օրեցօր ավելի ու ավելի սուր բնույթ է ստանում: Ի՞նչ եք ակնկալում հակամարտության, չասենք կարգավորման, գոնե մեղմացման կամ սառեցման հարցում:

– «Արաբական ահաբեկչության» հիմքն իրոք ոչ թե բեն Լադենն է, Աֆղանստանը կամ Չեչնիան, այլ արաբների ու հրեաների միջեւ շարունակվող կոնֆլիկտը, որը ոմանք չեն ուզում նկատել կամ գիտակցաբար «մոռացության են մատնում»: Շատե՞րը գիտեն, օրինակ, որ Իսրայելը պաղեստինցիներին այսօր «մեծահոգաբար» առաջարկում է երկու պետությունների ստեղծման վերաբերյալ միջազգային որոշմամբ ժամանակին սահմանված տարածքի սոսկ 40 տոկոսը: Այսօր ես մերձավորարեւելյան կարգավորման մեծ լավատեսական մոտիվներ չեմ տեսնում: Ավելի շուտ՝ հակառակը: Տարածաշրջանը հետ է շպրտվել արաբա-իսրայելյան անզիջում դիմակայության ժամանակները:

– Ռուսաստանյան ԶԼՄ-ները բոլոր մեղքերը բարդում են Արաֆաթի վրա, իբր նա վճռականորեն չի գործում արմատականների, ասել է թե՝ ահաբեկիչների դեմ:

– Իսկ ի՞նչ ես ուզում, որ ասեն ռուսաստանյան թերթերն ու հատկապես հեռուստատեսությունը, որոնք լրիվ վերահսկվում են հրեաների կողմից:

– Բայց նրանք քեզ էլ են հրավիրում:

– Բանն էլ հենց այն է, որ, ասենք, տասը իսրայելամետ հաղորդում կամ լրագրային հրապարակում համալրելով արաբամետ մեկ նյութով, հրեաները խաղում են «օբյեկտիվության» իրենց խաղը: Բայց դառնանք Արաֆաթին: Իսրայելի վարչապետ Շարոնն իր մականունին համապատասխանող բուլդոզերի համառությամբ չեզոքացնում է Մադրիդի հաշտարար կոնֆերանսի եւ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ձեռնարկած ջանքերը, որոնց նպատակն է վերջ տալ բռնություններին եւ հասնել փոխզիջման: Շարոնն Արաֆաթից «ընդամենը» պահանջում է վճռական միջոցներ ձեռնարկել արմատական խմբավորումների դեմ եւ պաշտոնապես վերացնել ինտիֆադը: Իսրայելի կառավարությունը հիանալի գիտե, որ եթե պաղեստինցի լիդերը չդիմի այդ քայլին, նրան կարելի կլինի բացահայտորեն մեղադրել ահաբեկիչներին խրախուսելու կամ համակրելու մեջ: Իսկ եթե Արաֆաթը կտրուկ միջոցներ ձեռնարկի, ապա դրանով սեպ կխրի իրեն համակրող ու հակազդող խմբավորումների միջեւ, ինչը կհանգեցնի ներպաղեստինյան քաղաքացիական պատերազմի:

– Այսինքն՝ երկու դեպքում էլ շահում է Շարոնը:

– Զիջումների չգնալու իմաստով նրա տակտիկան հասկանալի է: Բայց եթե իսրայելական զորքերը մտնեն պաղեստինյան ինքնավարության ողջ տարածքը, դա էլ չի փրկի իրադրությունը: Տեղի զինված խմբավորումներին կմիանան բազմաթիվ համախոհներ մյուս արաբական երկրներից: Կոնֆլիկտի մասնակիցները անհամեմատ կընդլայնվեն: Առանց այն էլ իսրայելցիներն արդեն տեւական ժամանակ ապրում են լարված անհանգստության մթնոլորտում, որին հեշտ չէ դիմանալ:

– Իսկ ինչո՞ւ է Իսրայելը հակադրվում համաշխարհային հանրության առաջարկությանը՝ տարածաշրջան ուղարկել միջազգային դիտորդներ կամ հաշտարար զորքեր:

– Որովհետեւ Շարոնը չունի որեւէ հաշտարար ծրագիր, նա ձգտում է ամեն ինչի հասնել միայն ուժի միջոցով: Բացի այդ, ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչը, շրջափակելով ՄԱԿ-ի բանաձեւը, իր դիրքորոշումն արդարացրեց այն «մտահոգությամբ», որ դրանով Իսրայելը մեկուսացման մեջ կհայտնվի: Մինչդեռ փաստ է, որ Իսրայելն ու իր գլխավոր հովանավորը՝ ԱՄՆ-ը, արդեն մեկուսացված են, քանի որ խորհրդի 15 անդամներից միայն այդ երկուսն էին դեմ: Չէ՞ որ միջազգային դիտորդները կարող էին արձանագրել ոչ միայն «արաբական» ահաբեկչության փաստեր:

– Ի՞նչ կասես Ռուսաստանի դերի մասին:

– Արաբները կուզեին, որ Ռուսաստանն ավելի ակտիվ ու լուրջ դեր խաղար խնդրի խաղաղ կարգավորման մեջ: Հորդանանի թագավոր Աբդուլլան Մոսկվա կատարած պաշտոնական այցի ժամանակ առաջարկություն արեց Ամմանում հանդիպում կազմակերպել, որին ներկա լինեն նաեւ Ռուսաստանի հրեական համայնքների ու ԽՍՀՄ-ից արտագաղթածների ղեկավարները: Գաղտնիք չէ, որ վերջիններս Իսրայելում կազմում են հասարակության ամենաարմատական մասը: Անարդյունք:

Իսկ եթե անկեղծ լինենք, պետք է խոստովանենք, որ ինչպես ԱՄՆ-ում, այնպես էլ, ցավոք, Ռուսաստանում քաղաքական թե տնտեսական խոշոր շատ հարցեր չեն լուծվում առանց հրեաների: Ռուսաստանի պարադոքսներից մեկը:

Հարցազրույցը վարեց
ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ
Մոսկվա

Արաֆաթն ամբաստանվում է զենքի մաքսանենգության մեջ

Իսրայելական բանակը Կարմիր ծովում հայտնաբերել եւ կալանել է մի նավ, որը տեղափոխում էր 50 տոննա զենք ու զինամթերք: Մերձավոր Արեւելքում ԱՄՆ-ի բանագնաց, գեներալ Էնթընի Զիննին, որը վերջերս մեծ ջանքեր էր գործադրում պաղեստինցիներին եւ իսրայելցիներին կրկին բանակցությունների սեղանի շուրջը նստեցնելու, այժմ դժվար թե կարողանա ճնշում գործադրել Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնի վրա եւ զիջումներ պահանջել նրանից, քանի որ նավի հետ կապված միջադեպը լրջորեն թուլացնում է պաղեստինյան ղեկավար Յասեր Արաֆաթի դիրքերը, ինչը իսրայելցիների պնդմամբ, զինամթերքը նախատեսված է եղել պաղեստինյան ինքնավարության համար: Հենց այն պահին, երբ Զիննին Արաֆաթի մոտ էր, իսրայելական բանակի գլխավոր շտաբի պետ Շաուլ Մոֆազը հայտարարեց, որ հունվարի 3-ին Կարմիր ծովում, Շարմ էլ Շեյխից 250 կմ հարավ հայտնաբերվել եւ կալանվել է մաքսանենգ զենքով ու զինամթերքով բեռնված մի նավ:

Ըստ Մոֆազի, «նավը պատկանում է պաղեստինյան իշխանություններին, իսկ նավապետը Պաղեստինի ծովային ոստիկանության բարձրաստիճան սպա է»: Նավը կալանել են իսրայելական 8 պարեկանավեր եւ մի քանի ռազմական ուղղաթիռներ:

Ըստ Մոֆազի հայտարարության, նավում հայտնաբերվել են արդիական (մեծ մասամբ՝ իրանական արտադրության) զինատեսակներ եւ ռազմամթերք՝ «Կասյուշաներ», հակատանկային հրթիռներ, ականանետներ, ականներ, ճշգրիտ հրացաններ եւ այլն: Այդ ամբողջ զենքն ու զինամթերքը համարվում են մաքսանենգ ապրանքներ, քանի որ դրանց օգտագործումն արգելված է Պաղեստինյան Ինքնավարությունը հռչակած Օսլոյի համաձայնագրերով: «Ֆիգարո» թերթը հիշեցնում է, որ համանման մեկ ուրիշ դեպք տեղի է ունեցել 2001 թ. մայիսի 8-ին, երբ Լիբանանի ափերի մոտ կալանվեց պաղեստինցիների համար նախատեսված 40 տոննա մաքսանենգ զենքով լի մի նավ: 40 տոննա զենքի ու զինամթերքի մեջ մասնավորապես կային երկիր-օդ դասի հրթիռներ: Ենթադրվում է, որ եղել են մաքսանենգ զենքի մատակարարման նաեւ ուրիշ, չբացահայտված դեպքեր:

Պաղեստինցիներն իսրայելական բանակի դեմ երբեւէ չեն օգտագործել այդ մաքսանենգ եւ արդիական զինատեսակները, ըստ երեւույթին վախենալով հուժկու հակահարվածից: ԶԼՄ-ները նշում են, որ թեեւ հունվարին նավում հայտնաբերված զենքն ու զինամթերքը բավարար կլինեին ընդամենը մեկ վաշտի զինման համար, այդուհանդերձ Իսրայելը լուրջ մեղադրանքներ է ներկայացնում Արաֆաթին: Իսրայելի պաշտպանության նախարար Բենիամին բեն Էլիեզերը պաղեստինյան իշխանություններին նույնիսկ ամբաստանում է «դեպի պատերազմ շրջվելու» մեջ:

Պաղեստինյան իշխանությունները հերքում են զինամթերքի իրենց համար նախատեսված լինելը:

Պ. Ք.

ՊԱՏԻԺ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Աֆղանստանը պահանջում է դադարեցնել ռմբակոծումները

Աֆղանստանի նոր իշխանությունները երեկ առաջին անգամ բացահայտ առճակատման մեջ մտան ամերիկացիների հետ՝ պահանջելով վերջ դնել երկրի օդային ռմբակոծումներին: Կառավարության ներկայացուցիչ Մոհամմեդ Հաբիլը բառացիորեն հայտարարեց. «Առանց տեղական հրամանատարների եւ մեր պաշտպանության նախարարության թույլտվության ԱՄՆ-ը իրավունք չունի սեփական հայեցողությամբ ռմբակոծելու մեր երկրի շրջանները: Թալիբներն այնքան քիչ են մնացել, որ ինքներս էլ հեշտությամբ կարող ենք 3 օրում մաքրել նրանց հաշիվները»:

Վերաբերմունքի այս կտրուկ փոփոխության պատճառը ԶԼՄ-ները համարում են դեկտեմբերի վերջերին ամերիկյան օդուժի թույլ տված խոշոր «վրիպումը», որի հետեւանքով հողին հավասարեցվեց աֆղան ավագների ավտոմեքենաների շարասյունը: Ավագներն ու ցեղապետները Քաբուլ էին գնում պաշտոնակալության առթիվ շնորհավորելու ժամանակավոր կառավարության անդամներին եւ վարչապետ Համիդ Կարզային: Ամերիկյան ռմբակոծիչների «սխալի» հետեւանքով զոհվեց 65 մարդ: Գրեթե բոլորն էլ աֆղանական երկրորդ խոշորագույն կլանի՝ գիլզայի ավագներ էին, որին պատկանում է նաեւ վարչապետ Կարզային: Բոլորն էլ կառավարության հրավիրյալներ էին:

Այսօր Պենտագոնը պնդում է, թե ռմբահարման պատճառը եղել են ավտոմեքենաների շարասյունից իբր արձակված հրթիռները: Սակայն ռմբահարությունից հետո ողջ մնացած սակավաթիվ ցեղապետներից մեկը՝ Գուլբա Դինը հայտարարում է, որ շարասյունից որեւէ հրթիռ չի արձակվել: «Եթե ԱՄՆ-ը կրկին նման բան անի, ապա մենք ստիպված կլինենք զինված պայքար ծավալել Կարզայի կառավարության դեմ», ասում է Գուլբա Դինը:

Ներքին երկպառակությունների վտանգը կառավարությանն ստիպում է խստացնել դիրքորոշումն ԱՄՆ-ի նկատմամբ: Դեկտեմբերի վերջերին «Ալ Ղաիդայի» մարտիկները եւ նրանց առաջնորդն այլեւս Աֆղանստանում չէին, բայց ամերիկյան «B-52» ռազմօդանավերը շարունակում են երկրի ռմբակոծումները: Դրանց հետեւանքով լինում են անմեղ զոհեր: Այսպես, Ղազնիի նահանգում երեկ ավերվեց մի գյուղ եւ զոհվեց 40 մարդ:

Ինչ վերաբերում է բեն Լադենին, Աֆղանստանի հետախուզական ծառայության պետի տեղակալ Աբդուլլա Թավխիդեն ամերիկյան CNN հեռուստաընկերության թղթակցին հայտարարել է, թե իր ստացած «արժանահավատ տեղեկությունների» համաձայն, բեն Լադենն այժմ Պակիստանում է: «Ալ Ղաիդայի» առաջնորդը խոշոր գումար է վճարել աֆղան դաշտային հրամանատար Հաջի Զամանին, որն ապահովել է նրա անվտանգ անցումը Պակիստան եւ ապա նրան հանձնել այդ երկրի իսլամիստական խմբավորումներից մեկին:

Ամերիկացիները աֆղաններին զինաթափում են զենքը գնելով

ՔԱԲՈՒԼ, 7 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Միացյալ Նահանգները Աֆղանստանում ծավալել են տեղի բնակչության զինաթափման ծրագիր: Ամերիկացիները պարզապես զենք են գնում: Հաղորդվում է, որ մոտակա ամիսներին Պենտագոնը պատրաստ է այդ ակցիայի համար տրամադրել մի քանի միլիոն դոլար: Ամերիկացիներին հիմնականում հետաքրքրում են տանկերը եւ զրահամեքենաները, որոնք կանգնած են աֆղանական գյուղերում: Շատ ավելի դժվար է առգրավել թեթեւ սպառազինությունը: Ենթադրվում է, որ 10 միլիոն ավտոմատ գնելը պարզապես անհնար է:

15-ամյա պատանին բեն Լադենի համակիրն էր

Կիրակի օրը Ֆլորիդայի նահանգի Տամպա քաղաքում տեղի ունեցավ մի աննախադեպ եւ աղմկալի դեպք: Տեղի թռիչքային դպրոցի 15-ամյա սան Չառլզ Բիշոպը առեւանգեց «Չեսնա» տիպի վարժական օդանավ եւ դրանով խոյահարեց «Բենկ օֆ Ամերիկա» բարձրահարկ բանկի հարկաբաժիններից մեկը, ընդօրինակելով սեպտեմբերի 11-ին Առեւտրի համաշխարհային կենտրոնի եւ Պենտագոնի վրա հարձակումներ գործած ահաբեկիչներին: 15-ամյա պատանու անձնասպանական այդ գործողությունից հետո ԱՄՆ-ի իշխանությունները հրապարակեցին նախնական վարկած, որի համաձայն դա լոկ դժբախտ պատահար էր: Սակայն ավելի ուշ Տամպա քաղաքի ոստիկանապետ Բենի Հոլդերը հայտարարեց, որ քննության ընթացքում ինքնաթիռի բեկորների մեջ հայտնաբերվել է Չառլզ Բիշոպի գրությունը, որտեղ պատանին իր համակրանքն ու աջակցությունն է հայտնում միջազգային ահաբեկիչ Ուսամա բեն Լադենին: Բիշոպը նաեւ գրում է, թե ինքն «ամեն ինչ անում է առողջ դատողությամբ եւ առանց որեւէ մեկի օգնության»:

Այսպիսով հերքվում է դժբախտ պատահարի վարկածը: Գրության մեջ պատանին հիացմունք է արտահայտում Նյու Յորքի եւ Վաշինգտոնի վրա ահաբեկչական հարձակումներ ձեռնարկած կամիկաձեների նկատմամբ: Ըստ CNN հեռուստաընկերության հաղորդման, ԱՄՆ-ի իշխանությունները որեւէ տեղեկություն չունեն, թե Բիշոպը որեւէ կապ ունի՞ «Ալ Ղաիդա» հակաահաբեկչական կազմակերպության հետ: Ոստիկանապետ Հոլդերի խոսքերով, «առայժմ հիմք չկա ենթադրելու, թե տվյալ գործում ուրիշ ինչ-որ մեկն էլ կա»: «Ալ Ղաիդայի» անձնասպան ահաբեկիչները եւս մարզվել էին Ֆլորիդայի թռիչքային դպրոցներում, եւ բացառված չէ, որ «Ամերիկայի վրա գրոհած» դյուրազգաց պատանին ազդված լիներ նրանց օրինակից:

Բենի Հոլդերն ամերիկյան ԶԼՄ-ներին հայտնեց, որ ոստիկանության ստացած տվյալների համաձայն Չառլզ Բիշոպը շատ ինքնամփոփ եւ մենամոլ երեխա է եղել: Հոլդերի խոսքերով, «նա թերեւս հոգեկան խնդիրներ է ունեցել»: Քննությունը շարունակվում է: Մասնագետները ենթադրում են, որ պատանու արարքը կարելի է համարել ավելի շուտ անձնասպանություն, քան ահաբեկչություն: Առաջիկայում նոր տվյալներ կարող են լույս սփռել Բիշոպի արարքի շարժառիթների վրա:

Պ. Ք.

Հայաստանը «Մեծ Բրիտանիա. 2002 թ.» ալմանախում

Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Ազգային վիճակագրական վարչության հրատարակած տարեկան ալմանախում, որը **«Ազգ»-ին** նվիրել է Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանությունը, լուսանկարների մի ամբողջ էջ է հատկացված Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակի առթիվ Բրիտանական թանգարանի գրադարանում բացված «Տապանի գանձերը» ցուցահանդեսին: Էջի ձախ կողմում կարմիր ֆոնի վրա գրված է «2001 թվականին նշվեց Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակը: «Տապանի գանձերը» խորագրով Բրիտանական գրադարանում բացված այդ ցուցահանդեսը ի մի բերեց հայկական քրիստոնեական արվեստն իր զանազան ցուցանմուշներով, որոնցից շատերն այդ երկրից դուրս մինչ այժմ չէին ցուցադրվել: Հայկական մշակույթն այցելուներին ներկայացվում է նաեւ ցուցահանդեսի հետ կապված մի շարք միջոցառումներով, որոնց թվում են ֆիլմերի ցուցադրումներն ու ձրի դասախոսությունները» գրությանը

կից գունավոր տպագրված են երկու ցուցչն Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնից եւ երկու ցուցչն՝ Բրիտանական թանգարանից:

570 էջանոց զեկուցագիրը բաղկացած է հինգ մասից: Առաջին մասում ներկայացված են Բրիտանիան եւ նրա ժողովուրդը: Երկրորդում՝ կառավարությունն ու երկրի արտաքին քաղաքականությունը: Երրորդում՝ երկրի սոցիալ եւ մշակութային կյանքը, չորրորդում՝ շրջակա միջավայրն ու տրանսպորտը, իսկ հինգերորդում՝ երկրի տնտեսական կյանքը: Գիրքը հարուստ է քարտեզներով եւ գունավոր լուսանկարներով:

Ավելացնենք, որ տվյալ ալմանախը, որ հրատարակվում է արդեն շուրջ 60 տարի, Մեծ Բրիտանիայի վերաբերյալ ամենաարժանահավատ աղբյուրն է, որը լիարժեք տեղեկություն է հաղորդում ինչպես երկրի, այնպես էլ կառավարության գործունեության մասին:

Ավելացնենք նաեւ, որ այդ ցուցահանդեսի օրերին տեղի մամուլը հիացական խոսքերով էր անդրադարձել իրադարձությանը, որը մարտից մինչեւ մայիս տեւեց: Մեր պատմության տեղեկություններով հարուստ նյութերից մեկում, օրինակ Մայքլ Չըրչը «Սփոքսմանը» թերթում «Հայտնություն Բրիտանական թանգարանում» իր հոդվածն ավարտում էր «Գնացեք եւ պարզեք: Սա Բրիտանական գրադարանի առաջին «արշավանքն» է շոուբիզնես եւ «հրոք, գնցող է» տարբերությամբ:

Հ. Ծ.

Հայագիտության հարցեր

Հայագիտության արդի խնդիրների քննարկում ԵՊՀ հայոց պատմության ամբիոնում

ԵՊՀ հայոց պատմության ամբիոնի նիստում կայացավ հատուկ քննարկում նվիրված վերջին տարիներին հայոց պատմության ոլորտում որոշ վտանգավոր եւ մտահոգիչ մոտեցումներին: Քննարկման մասնակիցները նշեցին, որ ներկայումս միջազգային հայ պատմագիտության բնագավառում ստեղծվում է բավական վտանգավոր կացություն, որը բնորոշվում է հայոց տարբեր դարաշրջանների պատմության աղճատումներով եւ ցեղասպանության հարցում թուրքական կամ թուրքամետ տեսակետների հայազգի գիտնականների կողմից տարածումով: ԵՊՀ պատմաբան դասախոսները նշեցին, որ նման ոտնձգություններն առ այսօր արժանի հակահարված չեն ստացել Հայաստանի եւ սփյուռքի գիտական շրջանների կողմից: Այս արշավի նպատակներից են՝ «վարկաբեկել հայաստանյան հայագիտական դպրոցը, հայտարարել «Հայաստանում բունիաթովական դպրոցի բարգավաճման», հայրենի գիտնականների կողմից «տգետ ու խելագար», «շովինիստական» տեսակետներ որդեգրելու մասին, իսկ ՀՀ ԳԱԱ-ն հռչակել իբրեւ «մեռելածին» կառույց»:

ԵՊՀ հայոց պատմության ամբիոնի դասախոսները շեշտեցին, որ այսպիսի գործունեության նկատմամբ «հայ գիտական հասարակայնության չեզոքությունն ու անտարբերությունն անթույլատրելի ու վնասաբեր են»: Հայ պատմաբանները մտահոգություն հայտնեցին, որ վերջերս այս «կեղծ հայագիտական տեսակետներն անդրօվկիանոսից արդեն թափանցել են Եվրոպա, Ռուսաստան եւ Մերձավոր Արեւելք՝ վերջինիս համար բերելով պետերբուրգցի արեւելագետ Կարեն Յուզբաշյանի ու նրա «Արցախ-Ղարաբաղը որպես առանձին պատմամշակութային երեւույթ» քաղաքականապես վտանգավոր ծրագրի օրինակը:

Քննարկման մասնակիցները պահանջեցին պետական հոգածություն հայագիտության այս կարեւոր գիտական ոլորտին ու շեշտեցին «հանրապետությունը որպես հայագիտության հզորագույն կենտրոն պահելու ռազմավարական անհրաժեշտությունը»:

Քննարկման ավարտին ԵՊՀ հայոց պատմության ամբիոնը որոշեց.

«1. Անընդունելի համարել կեղծ հայագիտության նկատմամբ Հայաստանի եւ սփյուռքի որոշ գիտնականների չեզոք դիրքը՝ որպես վտանգավոր մոլորություն:

2. Խնդրանքով դիմել սփյուռքի հայագիտական կենտրոնները ֆինանսավորող հաստատություններին եւ անհատներին՝ հետամուտ լինել, թե ինչպիսի արդյունավետությամբ են օգտագործվում այդ կենտրոնների աշխատողներին հատկացված միջոցները՝ հայանպա՞ստ, թե՞ հայավնաս եւ դրանից ելնելով՝ լուծել նրանց հետազոտությունների ֆինանսավորման հարցերը:

3. Առաջարկել ՀՀ կառավարությանը ա) արագ եւ գործուն միջամտությամբ բարելավել հայագիտության՝ ռազմավարական առումով կարեւորագույն այս բնագավառի նյութական ապահովումը: բ) Ստեղծել հայրենի հայագիտության զարգացման հատուկ հիմնադրամ, որն ի վիճակի լինի գիտական աշխատանքի համար գոնե նվազագույն պայմաններ ապահովել՝ գործող կադրերը պահպանելու, նրանց հնարավորությունները լիովին օգտագործելու, ինչպես նաեւ հայագիտության ասպարեզ մուտք գործող երիտասարդներից նոր հերթափոխ պատրաստելու համար:

գ) Հայագիտության անխոտոր զարգացման համար ստեղծել հայագիտական հետազոտությունների համաշխարհային ակադեմիա, որի կենտրոնը գտնվի Երեւանում՝ զերծ օտար քաղաքական ազդեցություններից»:

Գ. Յ.

«Պաղեստինը կորուսյալ դրախտի երկիր է»

Պաղեստինցի տաղանդաշատ բանաստեղծ Մահմուդ Դերվիշի ստեղծագործությունների ժողովածուն վերջերս թարգմանվել է անգլերեն, որի առիթով «Նյու Յորք թայմս» թերթին տված հարցազրույցում նա ասել է. «Պաղեստինը կորուսյալ դրախտի երկիր է՝ կանգնած Արեւմուտքի առջեւ վտարման տրամաբանությամբ, ապաստարված եւ տարագրված»: Դերվիշի գրքերը միլիոնավոր տպաքանակներով վաճառվել են ողջ աշխարհում եւ նրան հռչակել ամենաշատ ընթերցվող գրողներից մեկը արաբական աշխարհում: Նա 59 տարեկան է, ծնվել է Պաղեստինի գյուղերից մեկում, որը 1948 թ. ավերել են իսրայելական բանակի զինվորները: Ընտանիքի հետ բնակություն է հաստատել Լիբանանում, սակայն ավերված հայրենի տան եւ ամայի գյուղի պատկերներն ուղեկցել են նրան ողջ կյանքի ընթացքում եւ, բնականաբար, արտացոլվել նրա ստեղծագործություններում: Դերվիշի կյանքում կարեւոր տեղ է գրավել քաղաքականությունը: 70-ական թթ. նա ղեկավարել է Բեյրութի «Պաղեստինի ազատագրության միության» կենտրոնը: 1988 թ. գրել է Պաղեստինի անկախության հռչակագիրը: «Ալ Քարմել» թերթի գլխավոր խմբագիր աշխատելիս արաբական գրականության նմուշների կողքին ներկայացրել է իսրայելցի գրողներին: Երբ 2000 թ. Իսրայելի կրթության նախկին նախարար, այժմ ընդդիմության ղեկավար Յոսի Սարիդն առաջարկել է նրա բանաստեղծություններից մի քանիսն ընդգրկել ուսումնական ծրագրերում, աջ թեւի (Լիկուդ) կուսակցությունն ու նախկին վարչապետ Եհուդ Բարաքը մերժել են այդ առաջարկը՝ պատճառաբանելով, որ Իսրայելը դեռեւս պատրաստ չէ Դերվիշի արվեստն ընկալելու»: Այդ կապակցությամբ Դերվիշը գրել է. «Իսրայելցիները չեն ցանկանում նոր սերնդին սովորեցնել, որ արաբ բանաստեղծը սիրում է Իսրայելը: Փափագում եմ, որ նրանք կարդան իմ գրքերը՝ դրանցում չտեսնելով թշնամի երկրի արվեստագետի»: Պաղեստինյան գրականությունն այսօր լուրջ խնդիրներ ունի, որոնցից գլխավորը Դերվիշը համարում է Ռամալլայում ստեղծագործելու դժվարությունը: Այսօր նա ապրում է Պաղեստինի Ռամալլա քաղաքում. «Պոեզիան պահանջում է հանգիստ, անդորր, իսկ Ռամալլայում տիրող վիճակն ինձ զրկում է ստեղծագործական մեծ ներշնչանքից: Այսուհանդերձ, ես ի զորու չեմ ընտրելու հնարավորությունը, որի մեջ այսօր ապրում եմ, եւ սա է պաղեստինյան գրականության ամենաէական խնդիրը»: Ապրելով հայրենի երկրում, բանաստեղծը իրեն զգում է օտարության մեջ... «Միայն արաբերենով եմ ստեղծել իմ պետությունը, իսկ օտարությունը դարձել է սովորական փիլիսոփայական տերմին: Օտարությունը միայն աշխարհագրական իմաստ չունի, մարդը կարող է տարագիր լինել նաեւ իր հայրենիքում, տանը, սենյակում... Դա միայն պաղեստինյան խնդիր չէ, օտարացման զգացումից ծնունդ են առել բազում գրական երկեր: Ստեղծագործող անհատը չի կարող ներդաշնակ լինել հասարակության, մշակույթի, ինքն իր հետ», այսպես է մտածում պաղեստինցի բանաստեղծ Մահմուդ Դերվիշը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի պատմությունը անցման ժամանակաշրջանում

Ինչպես ներկայացվող մենագրության հենց սկզբում հեղինակն է նկատել տալիս, «վերջին տարիներին հայ պատմագիտության մեջ թուլացել է ուշադրությունը խորհրդային Հայաստանի պատմության հիմնախնդիրների ուսումնասիրության նկատմամբ»: Այդ բացը մասամբ լրացնելու է կոչված ՀՀ կառավարությանն առընթեր արխիվային գործի վարչության պետ Ամատունի Վիրաբյանի «Հայաստանը Ստալինից մինչեւ Խրուշչով. Հասարակական-քաղաքական կյանքը (1945-1957 թթ.)» աշխատությունը, որը հեղինակի դոկտորական ատենախոսության հայցման ատենախոսությունն է: 238 էջանոց գիրքը լույս է ընծայել «Գիտություն» հրատարակչությունը եւ տպագրվել է ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ:

«Երկու խոսք» առաջաբանին հաջորդում են գրքի վեց բաժինները: Սկզբում Ա. Վիրաբյանը ներկայացնում է ուսումնասիրության թեմայի շուրջ առկա հիմնական գրականության եւ աղբյուրների տեսությունը: Հայտնելով, որ այս մասին առկա մենագրությունները գրվել են խորհրդային ժամանակաշրջանում, հեղինակն իրավամբ դրանց գիտական արժեքը հիմնականում ցածր է գնահատում, քանի որ դրանք միակողմանի են գրված:

«Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը» վերնագիրը կրող առաջին գլխում ներկայացվում ու վերլուծվում են հետպատերազմյան առաջին տարիներին Խ. Հայաստանի տնտեսության, մասնավորապես արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության եւ բնակչության սոցիալական շատ ծանր իրավիճակը: Հեղինակը կարծիք է հայտնում, որ այդ իրադրության համար մեղքի իր կարեւոր բաժինն ուներ նաեւ Խ. Միության հասարակական-քաղաքական ամբողջատիրական վարչակարգը եւ ոչ միայն Ստալինի անձը:

«Միջազգային նոր հարաբերությունները եւ դրանց անդրադարձը հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքում» խորագրով երկրորդ գլխում, առանձին բաժիններում քննարկվել են այնպիսի կարեւորագույն համազգային հիմնահարցեր, ինչպիսիք են խորհրդա-թուրքական հարաբերությունները եւ հայկական հողերի վերադարձման եւ մեծ հայրենադարձության կազմակերպման եւ իրագործման հարցերը: Բազմաթիվ փաստերի մեջբերումով Ա. Վիրաբյանը ներկայացնում է հայրենադարձների սոցիալ-տնտեսական ու կենցաղային տխուր վիճակը:

Երրորդ գլուխը նվիրված է հետպատերազմյան տարիներին կոմկուսի եւ պետական մարմինների կյանքի բոլոր ոլորտների վրա վերահսկողության էլ ավելի ամրապնդման խնդիրներին: Առանձին բաժին է հատկացվել քաղաքական շարունակվող բռնաճնշումներին ու 1949 թ. աքսորին: Հետաքրքրական է «եկեղեցին ամբողջատիրության համակարգում» բաժինը, որտեղ հեղինակը, ներկայացնելով հայ եկեղեցու նկատմամբ նոր, համեմատաբար մի քիչ թույլատու պետական քաղաքականություն, ապացուցում է, որ իշխող վարչակարգն ամեն կերպ փորձում էր օգտագործել եկեղեցին իր քաղաքական շահերի համար, հատկապես՝ սփյուռքում:

Չորրորդ գլուխը վերնագրված է «Ստալինիզմի հետեւանքների վերացումը եւ խրուշչովյան բարեփոխումների սկիզբը»: Այս գլխում, կենտրոնում՝ Մոսկվայում տեղի ունեցող վերնախավային խարդավանքների եւ փոփոխությունների որոշիչ գործոնի հետ սերտ աղերսի պայմաններում, Ա. Վիրաբյանը ներկայացնում է դրանց հայաստանյան անդրադարձները հատկապես Հայկոմկուսի ղեկավարության մեջ:

«Վերջաբանում» ի մի են բերված մենագրության հիմնական արդյունքները:

Հեղինակն իր աշխատանքում օգտագործել է արխիվային հարուստ սկզբնաղբյուրներ, մասնավորապես՝ Հայկոմկուսի կենտկոմի արխիվը (ներկայումս՝ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների փաստաթղթերի կենտրոնական պետական արխիվ): Այդ փաստաթղթերի զգալի տոկոսը նույն մենագրությամբ առաջին անգամ է դրվում գիտական շրջանառության մեջ:

Ներկայացվող գրքի վերաբերյալ ունենք մի քանի դիտողություններ.

– Հայկական հողերի վերադարձի հարցում արեւմտյան մի քանի գործիչների հայանպաստ դիրքորոշումները ներկայացվել են որպես հայոց պահանջատիրության նկատմամբ նրանց աջակցություն՝ չանդրադառնալով նրանց այդ դիրքորոշման պատճառներին (հիմնականում հայազգի մեծ ընտրազանգվածի քվեներին արժանանալու ձգտում).

– Հիմնովին անտեսվել է Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության ու նրա գահակալ Գարեգին Ա. Հովսեփյանցի կարեւոր դերակատարությունը հողային պահանջատիրության եւ մեծ հայրենադարձության հարցերում:

– Հեղինակը բազմիցս գրում է, որ հայրենադարձության թույլտվության լուրն աննախընթաց ոգեւորությամբ ողջունվեց սփյուռքահայ բոլոր շրջանակների կողմից՝ առանց նշելու հայրենադարձության դեմ հայ կաթոլիկների պատրիարք-կաթողիկոս կարդինալ Աղաջանյանի թունդ թշնամական դիրքորոշումը:

– Հեղինակը գրում է, որ հայրենադարձներն ու նրանց սերունդները դարձան «հանրապետության լիիրավ քաղաքացիներ» (էջ 81): Ի՞նչ լիիրավության մասին կարող է խոսք լինել, երբ հիշյալների նկատմամբ քաղաքական կյանքում եւ պետական ու ռազմական գաղտնիք ունեցող օբյեկտներում խտրականություն էր կիրառվում, մինչեւ խորհրդային իշխանության փլուզումը, ինչի օրինակներով լեցուն են հեղինակի օգտագործած արխիվները: Ինքը՝ Վիրաբյանը, ընդամենը մի քանի էջ առաջ (էջ 73) գրում է, որ հայրենադարձները Խ. Հայաստանում քաղաքական վստահություն չէին վայելում եւ բերում է իր տեսակետը հաստատող մի օրինակ:

– Հեղինակը կարծիք է հայտնում, որ հայկական հողերի վերադարձի հարցը զուտ խորհրդա-թուրքական հարց էր եւ նեղուցների կարգավիճակի հարցը բարձրացնելով՝ հարցը միջազգայնացվեց, «դրանով իսկ բարդելով հայկական տարածքների խնդիրը» (էջ 63): Միամտություն կլիներ հավատալ, որ հայկական հողերի վերադարձի հարցը չէր միջազգայնացվելու: Արեւմտյան երկրների պետական արխիվների նյութերը հիմնովին հերքում են Վիրաբյանի վերոնշյալ տեսակետը:

– Հեղինակը գործածում է «ամերիկյան ազգ» բառակապակցությունը (էջ 61): Մեզ համար սա անհասկանալի է. դեռեւս Վիրաբյանի մոտ «ազգ» հասկացությունը տարբերվում է մեր ըմբռնումից:

– Եվ վերջապես մի քանի դիտողություն այնպիսի երեւույթների մասին, որոնք առկա են ոչ միայն ներկայացվող գրքում, այլեւ վերջին տարիներին լույս տեսնող հրատարակություններում.

ա.- փորձելով մեջբերումները կատարել հայերեն բնագրի ուղղագրությամբ, արդյունքում ստացվել է ուղղագրական խսկական Բաբելոն,

բ.- հրատարակչական ծախսերը փոքրացնելու նպատակով տողամիջյան տարածք չի թողնվել, ինչը հոգնեցնում ու նյարդայնացնում է ընթերցողին,

գ.- նույն պատճառով բացակայում են օգտագործված աղբյուրների, հիշատակվող անձնանունների, տեղանունների եւ այլ ցանկեր, որոնց հետեւանքով հրատարակությունից օգտվելը դառնում է անհնար կամ տաժանակիր աշխատանք,

դ.- փոքր տպաքանակը (Ա. Վիրաբյանի գիրքը լույս է տեսել ընդամենը 160 օրինակ տպաքանակով):

Վերջում նշված բացասական երեւույթների վերացմանը կամ նվազագույնի հասցնելուն պետք է օժանդակի ՀՀ կառավարության, ՀՀ-ի ու արտերկրի բարեգործների եւ հրատարակությունների համատեղ ֆինանսական միջոցով ստեղծվելու կոչված «Հայկական ուսումնասիրությունների հրատարակության ֆոնդը»:

Ա. Վիրաբյանին հաջողվել է ընթերցողի դատաստանին ներկայացնել մի աշխատություն, որն ընթերցվում է մեծ հետաքրքրությամբ:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Միշտ պատրաստ եմ խաղալ Հայաստանի հավաքականում

Ռոման Բերեզովսկին 5 տարով պայմանագիր է կնքել Մոսկվայի «Դինամոյի» հետ

«Ազգն» իր ընթերցողներին տեղեկացրել էր, որ ֆուտբոլի ՀՀ ազգային հավաքականի դարպասապահ Ռոման Բերեզովսկին չէր երկարաձգել պայմանագիրը Մոսկվայի «Տորպեդոյի» հետ: Նրանով հետաքրքրվում էր մոսկովյան մեկ այլ ակումբ` «Դինամոն», որի հետ էլ օրերս Բերեզովսկին պայմանագիր է կնքել: Թիմի գլխավոր մարզիչ Ալեքսանդր Նովիկովը հուսով է, որ նախկին տորպեդոյականը զգալիորեն կամրապնդի «Դինամոյի» թիկունքը, որն անցյալ մրցաշրջանում իսկական գլխացավանք էր դարձել մարզիչների համար: «Դեյլի սպորտս Արարատ» ինտերնետային-լրատվական գործակալության թղթակիցը հարցազրույց է անցկացրել Ռոման Բերեզովսկու հետ, որը ներկայացնում ենք ընթերցողների ուշադրությանը:

– Ռոման, ինչո՞ւ պատահեց, որ դու հայտնվեցիր «Դինամոյում»: Չէ՞ որ լուրեր էին պտտվում, որ դու հնարավոր է տեղափոխվեիր արեւմտաեվրոպական ակումբ:

– Նոր տրանսֆերիս հարցերով զբաղվում էր գործակալս: Տարբեր թիմերի հետ կապեր հաստատվեցին, սակայն «Դինամոն» հանդես եկավ կոնկրետ առաջարկով, որի պայմաններն ինձ լիովին բավարարում էին: Ես ակումբի հետ 5 տարով պայմանագիր կնքեցի եւ ուրախ եմ, որ պաշտպանելու եմ այդ թիմի պատիվը:

– Բացի Լեզանից, վերջերս «Դինամո» են տեղափոխվել «Զենիթի» նախկին ֆուտբոլիստներ Պանովն ու Կոբելեւը: Ի՞նչ ես կարծում, նրանք կօգնե՞ն թիմին հաջող հանդես գալու:

– Անկասկած: Նրանց խաղային փորձը շատ օգտակար կլինի թիմին: Ակումբի ղեկավարությունը շարունակում է սելեկցիոն աշխատանքները եւ նոր, երիտասարդ ֆուտբոլիստները Պանովի ու Կոբելեւի հետ «Դինամոն» կարող են վերածել բավական ուժեղ կոլեկտիվի:

– Ինչպե՞ս եք նախապատրաստվելու նոր մրցաշրջանին:

– Կիպրոսում երկշաբաթյա հավաք ենք անցկացնելու (այն սկսվել է հունվարի 5-ից. խմբ.): Հունվարի 19-ին չորս օրով կվերադառնանք Մոսկվա եւ կրկին կմեկնենք Կիպրոս:

– Ռոման, ինչպե՞ս ես գնահատում քո ելույթներն անցյալ մրցաշրջանում:

– Անցյալ մրցաշրջանն ինձ համար բավական բարդ էր եւ դժվար է միանշանակ գնահատական տալ: «Տորպեդոյում» ելույթներս բավարար եմ գնահատում: Դժվար էր խաղ խաղի հետեւից անցկացնելը, ինչը չէր կարող չանդրադառնալ մարզավիճակիս վրա: Ինչ վերաբերում է հավաքականին, ապա հայտնի դեպքերից հետո ես ժամանակավորապես կորցրի տեղս թիմի կազմում եւ չմասնակցեցի ընտրական մրցաշարի հանդիպումների մեծ մասին: Ի դեպ, դա ազդեց Անգլիա իմ ուղեւորության վրա: Այդ երկրի մի քանի ակումբներ հետաքրքրվում էին ինձանով: Սակայն չգրված օրենքի համաձայն, լեգեոներները պետք է հավաքականի կազմում մասնակցեն ընտրական հանդիպումների 75 տոկոսին, որպեսզի անգլիական որեւէ ակումբի հետ պայմանագիր կնքեն: Ես նման ցուցանիշ չունեի, ուստի գործարքը չկայացավ: Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանի հավաքականի ելույթներն, իհարկե, չեն կարող գոհացնել, քանի որ մենք խմբում վերջին տեղը գրավեցինք: Մինչ այդ մենք ընտրական մրցաշարերում զբաղեցրել էինք 4-րդ եւ 5-րդ տեղերը, այնպես որ այս անգամ մենք շատ անհաջող հանդես եկանք:

– Ի՞նչ ես կարծում, ո՞րն էր հավաքականի անհաջողության պատճառը:

– Իմ կարծիքով, ամեն ինչ սկսվեց Ուկրաինայի հավաքականի հետ երեւանյան հանդիպումից: Խաղի ընթացքում հաղթելով 2-0 հաշվով, մենք չկարողացանք պահպանել առավելությունը եւ արդյունքում պարտվեցինք: Դա հոգեբանորեն շատ ուժեղ ազդեց տղաների վրա, որոնք չկարողացան ինչպես հարկն է նախապատրաստվել Բելառուսի հավաքականի հետ հաջորդ խաղին: Ես այդ խաղից հետո մի քանի հանդիպումների չեմ մասնակցել, ուստի ինձ համար դժվար է նշել անհաջողությունների պատճառը: Հավաքականում սերնդափոխություն էր տեղի ունենում եւ նման պայմաններում, իհարկե, դժվար է կայուն խաղ ցուցադրել: Ներկայումս հավաքականում խաղում են այնպիսի երիտասարդ ֆուտբոլիստներ, ինչպիսին են Քարամյան եղբայրները, եւ, կարծում եմ, փորձառու ֆուտբոլիստների հետ մեր հավաքականը մոտ ապագայում կարող է երկար սպասված հաջողությունների հասնել:

– Հունվարի 25-ին կայանալու է եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի վիճակահանությունը: Դրանից հետո կնշանակվի ՀՀ հավաքականի նոր գլխավոր մարզիչ: Ֆուտբոլի Հայաստանի ֆեդերացիայի նախագահը հայտարարել էր, որ չի բացառվում հավաքականի ղեկը ռուսաստանյան մասնագետին վստահելը: Ի՞նչ ես մտածում այդ մասին:

– Դա շատ նրբին հարց է, քանի որ ռուսաստանցի մարզչին շատ ժամանակ է անհրաժեշտ խաղացողներին ծանոթանալու, հայկական մենթալիտետին, Հայաստանում կյանքի պայմաններին հարմարվելու համար:

– Դու ավելի շատ կողմնակից ես Հայաստանի՞ց մարզիչ նշանակելու տարբերակին:

– Դա հաստատելը երեւի թե ճիշտ չի լինի, սակայն Հայաստանում կան մասնագետներ, որոնք հաջողությամբ կարող են աշխատել հավաքականի հետ: Դա եւ Խորեն Հովհաննիսյանն է, եւ Սուրեն Բարսեղյանը, եւ Հովհաննես Զանազանյանը... Ինձ բախտ չի վիճակվել աշխատել Արկադի Անդրեասյանի հետ, սակայն կարծում եմ, որ նա էլ կարող է գլխավորել հավաքականը:

Ցանկանում եմ մի բան ավելացնել` ով էլ որ գլխավորի հավաքականը, ես միշտ պատրաստ եմ խաղալ Հայաստանի հավաքականում:

Առաջին չեմպիոնը Ռուսաստանի հավաքականն է

Ավանդույթի համաձայն, նոր մրցաշրջանի աշխարհի անդրանիկ չեմպիոնն որոշվում է տափօղակով հոկեյի աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում, որը մեկնարկում է դեկտեմբերի վերջին եւ ավարտվում հունվարի սկզբին: Աշխարհի հերթական` 26-րդ առաջնությունն անցկացվեց Չեխիայի երկու քաղաքներում` Պարդուբիցեում եւ Գրադեց-Կրալովեում: Չեմպիոնի կոչումը վիճարկող 10 հավաքականները նախնական փուլում բաժանվել էին 2 խմբի: «Ա» խմբում բոլորից հաջող հանդես եկան Սլովակիայի, ԱՄՆ-ի եւ Շվեդիայի հոկեյիստները, որոնք վաստակեցին 6-ական միավոր: «Բ» խմբում 6 միավորով լավագույն արդյունք ցույց տվեցին ֆինները ու կանադացիները: 3-րդ տեղը գրավեցին ռուսները, որոնք հաղթեցին ֆրանսիացիներին (5-1) ու շվեյցարացիներին (4-0), պարտվեցին ֆիններին (1-2) ու կանադացիներին (2-5): Սակայն վճռական հանդիպումներում Ռուսաստանի հավաքականն իրեն գերազանց դրսեւորեց: Քառորդ եզրափակիչում ռուսները 6-1 հաշվով պարտության մատնեցին ԱՄՆ-ի հոկեյիստներին եւ անցան կիսաեզրափակիչ: Այստեղ նրանց մրցակիցը ֆինները էին: Հանդիպումը չափազանց լարված բնույթ ընդունեց: Խաղի 7-րդ րոպեին ֆինն Կոյվիստոն բացեց հաշիվը, իսկ 4 րոպե անց Չիստովը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Մինչեւ խաղավերջ հաշիվը չփոխվեց: Հաղթողին որոշելու համար նշանակվեց լրացուցիչ ժամանակ, որի 2-րդ րոպեին Սոինը խփեց հաղթական տափօղակը` Ռուսաստանի հավաքականին եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւելով: Կիսաեզրափակիչ մյուս խաղում կանադացիները 4-0 հաշվով հաղթեցին շվեյցարացիներին: Եզրափակիչ խաղը Ռուսաստանի եւ Կանադայի հավաքականների միջեւ կրկին համառ ու անզիջում ստացվեց: Առաջին խաղափուլը 2-1 հաշվով շահեցին կանադացիները: Երկրորդում ռուսները կարողացան հաշվի մեջ առաջ անցնել եւ հանգստի գնացին 4-3 հաշվի ժամանակ: Վերջին վճռական խաղափուլում կողմերը մեկական տափօղակ փոխանակեցին: Հաղթելով 5-4 հաշվով, Ռուսաստանի հոկեյիստները կրկին իրենց վերադարձրին աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: 3-րդ տեղը զբաղեցրին ֆինները, որոնք 5-1 հաշվով հաղթեցին շվեյցարացիներին:

ՀԱՎԱՔ

«Միկան» մեկնել է Մոսկվա

Ֆուտբոլի ՀՀ գավաթակիր Աշտարակի «Միկան» մեկնել է Մոսկվա, որտեղ ուսումնամարզական առաջին հավաքը կանցկացնի: Այստեղ թիմին կմիանան Անդրեյ Բուլանովը, ինչպես նաեւ «Միկայի» ռուսաստանցի նոր 7 լեգեոներները: Թիմին հրաժեշտ են տվել Գոռ Հովհաննիսյանը, Վահան Շմավոնյանը եւ Տիգրան Ասլանյանը: «Միկայի» փորձառու ֆուտբոլիստներ Արմեն Պետիկյանը, Արմեն Շահգելդյանը, Գրիգոր Մկրտչյանը, Արմեն Մարկոսյանն արդեն պայմանագիր են կնքել ակումբի հետ: Հնարավոր է, որ պաշտպան Կարեն Գրիգորյանը մեկնի Նալչիկ: Ուսումնամարզական հավաքի ընթացքում կճշտվեն ֆուտբոլիստների խաղային հնարավորությունները եւ ըստ այդմ կորոշվի նրանց հետագա ճակատագիրը:

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄ

Ռուսլան Նիգմատուլինը «Վերոնայում»

Անցյալ մրցաշրջանի Ռուսաստանի լավագույն ֆուտբոլիստ, Մոսկվայի «Լոկոմոտիվի» դարպասապահ Ռուսլան Նիգմատուլինը 4,5 տարվա պայմանագիր է կնքել իտալական «Վերոնա» ակումբի հետ, որը հանդես է գալիս երկրի «Ա» սերիայի առաջնությունում: Այսպիսով, իրականացավ Ռուսլանի վաղեմի երազանքը, որը ցանկանում էր խաղալ իտալական առաջնությունում: Ճիշտ է, ավելի ցանկալի կլիներ ֆուտբոլիստի համար խաղալ «Յուվենտուսում», «Միլանում» կամ «Ինտերում», սակայն Նիգմատուլինը դա ապագայի խնդիր է համարում: Նա գտնում է, որ «Վերոնայում» իր համար ավելի դյուրին կլինի թիմի հիմնական կազմում ընդգրկվելը:

Նիգմատուլինն արդեն ներկայացվել է ակումբի ղեկավարությանը, ծանոթացել թիմի ֆուտբոլիստների, երկրպագուների հետ, նրան է հանձնվել 74 համարը կրող մարզաշապիկը, որը համապատասխանում է նրա ծննդյան տարեթվին:

«Արարատի» ֆուտբոլիստները փորձարկվում են Ռուսաստանում

Առաջնության բրոնզե մրցանակակիր Երեւանի «Արարատի» երեք ֆուտբոլիստներ ներկայումս փորձաշրջան են անցնում ռուսաստանյան թիմերում: ՀՀ ազգային հավաքականի կիսապաշտպան Արթուր Ոսկանյանը հնարավոր է կրկին հանդես գա էլիտայի «Ուրալանում», որը բարձրագույն խմբի ուղեգիր է նվաճել: Արթուրը թիմի հետ մասնակցել է Կիպրոսում կազմակերպված հավաքին, որտեղ իրեն լավագույն կողմերով է դրսեւորել: Թիմի գլխավոր մարզիչ Սերգեյ Պավլովը գոհ է ֆուտբոլիստից եւ նրան առաջարկել է մասնակցել նաեւ 2-րդ հավաքին:

«Արարատի» մեկ այլ ֆուտբոլիստ` պաշտպան Ֆելիքս Խոջոյանը մեկնել է Կրասնոդար` տեղի «Կուբանում» փորձաշրջան անցնելու: Իսկ Կոլյա Եփրանոսյանն իր ուժերն է փորձում Սանկտ Պետերբուրգի «Դինամոյում»:

«Ռեալն» առաջին շրջանի հաղթող

Իսպանիայում ավարտվեց ֆուտբոլի երկրի առաջնության առաջին շրջանը: Խաղացանկի քմահաճույքով առաջին շրջանի ավարտական` 19-րդ տուրում միմյանց հետ հանդիպեցին առաջատարները` Մադրիդի «Ռեալն» ու Լա Կորունյայի «Դեպորտիվոն»: Դաշտի տերերը գերազանց անցկացրին ողջ հանդիպումը` տոնելով համոզիչ հաղթանակ: Արդեն 6-րդ րոպեին հաղթող դուրս գալով օդային մենամարտում, Ռաուլը գնդակը փոխանցեց Մորիենտեսին, որն էլ բացեց հաշիվը: Ճիշտ է, 2 րոպե անց Ռոյ Մակայը 11 մ հարվածով վերականգնեց հավասարակշռությունը, սակայն «Ռեալը» հետագայում կարողացավ գոլերի վերածել խաղային առավելությունը: Զիդանի եւ Ռաուլի խփած 2 գոլերի շնորհիվ «Ռեալը» հաղթեց 3-1 հաշվով` դառնալով առաջին շրջանի չեմպիոն: «Ռեալը» 19 խաղից հետո վաստակել է 35 միավոր (+10=5-4): Նրանից 2 միավոր պակաս է վաստակել «Դեպորտիվոն»: 32 միավորով 3-րդ տեղում է «Սելտան»:

Լեգեոներները վերադարձան տուն

Ինչպես հայտնի է, ֆուտբոլի ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի մրցաշարում «Փյունիկն» առաջին խաղն անցկացնելու է Տիրասպոլի «Շերիֆի» հետ: Մոլդովայի չեմպիոնի կազմում հանդես եկած ուկրաինացի 5 լեգեոներներից 3-ը` դարպասապահ Բոկարյովը, պաշտպան Խարկովչենկոն եւ կիսապաշտպան Պարխոմենկոն, տրանսֆեր են հանվել` վերադառնալով Ուկրաինա, որտեղ նոր թիմ են փնտրում: Առայժմ ուկրաինական ակումբները հետաքրքրվում են միայն Խարկովչենկոյով:

Բաժինը վարում է ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ
ՕՐՎԱ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

ՄՈՍԿՈՎՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Քրեական հայրենասիրություն

Մոսկովյան թերթերից մեկը նորերս ուշագրավ նյութ էր հրապարակել Մոսկվայում գործող էթնիկական հանցախմբերի մասին: Նշված էին խմբավորումների անվանումը, ստեղծման տարեթիվը, թվաքանակը, մասնագիտացումը, ազդեցության տարածքը, հիմնադիրը (լիդերը), յուրահատկությունը եւ, որ խիստ նոր երեւույթ է, նրանց քաղաքական ազդեցությունը:

Անդրկովկասյան խմբավորումները ծնունդ են առել 70-ական թվականներին եւ, պետք է ասել, «ծանրակշիռ» ավանդ են ներդնում Ռուսաստանի մայրաքաղաքի քրեական կյանքի «զարգացման» գործում: Ադրբեջանցիների թիվը հասնում է 700-ի (ամենաշատն են), հայերինը՝ 500-ի (զիջում են միայն ադրբեջանցիներին եւ չեչեններին), վրացիներինը՝ 200-ի:

Երեւի «Ազգ»-ի ընթերցողներին առաջին հերթին հետաքրքրեն հայերի վերաբերյալ տվյալները: Մեր քաջարի հայրենակիցները «սիրում են» թմրանյութերի ապօրինի վաճառքը, ավտոբիզնեսը, վերահսկում են բանկեր, հյուրանոցներ, շուկաներ եւ այլն: Պարագլուխն է օրենքով գող Միխայիլ Բաղդասարյանը: Հատուկ ընդգծված է, որ քրեական հայ լիդերները բարեկամական կապերի մեջ են քաղաքի ավտոսալոնների մեծ մասի տերերի հետ:

Այդուհանդերձ, ամենահետաքրքրականն այս հրապարակման մեջ, ինչպես ասվեց, իրոք, նոր երեւույթն է՝ քաղաքական ազդեցությունը: Ադրբեջանցիներինը հավասարեցված է... զրոյի: Վրացիները կապեր ունեն Պետդումայում: Իսկ ահա հայ քրեականները...

Պարզվում է, որ բոլոր հանցախմբերի մեջ հայկականն ամենահայրենասերն է: Եթե, օրինակ, չեչենները, Սոլնցեւոյի բանդիտները կապեր են հաստատել տեղի գրեթե բոլոր քաղաքական կուսակցությունների հետ, ապա հայրենի լիդերները հարաբերություններ են պահպանում... Հայաստանի քաղաքագետների հետ: Պատկերացնո՞ւմ եք, միակն են բոլոր ազգային ավազակների մեջ, որ չեն մոռանում իրենց պատմական հայրենիքը եւ նրա քաղաքական կյանքի ակտիվիստներին: Ափսոս, թերթը չի նշում, թե ի՞նչն է նրանց միավորում: Թեեւ դժվար չէ գլխի ընկնել...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

ՀԱՄԱՌՈՏ

F-35 նոր սուպերկործանիչ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 2002 թվականին Պենտագոնը կարող է ստանալ F-35 նոր սուպերկործանիչի 14 փորձանմուշներ: Հաջորդ սերնդի F-35 բազմանպատակային սուպերկործանիչը՝ հակառակորդի ռադարների համար անորսալի եւ բարձրարդյունավետ, պետք է գա փոխարինելու ներկայիս կործանիչներից ամենահայտնիին՝ F-16-ին: Կործանիչը հանդերձված է եզակի շարժիչով, որ թույլ է տալիս նրան շեշտակի բարձրություն հավաքել: «Ստելս» նոր տեխնոլոգիան, թեւերի փոփոխական երկրաչափությունը եւ թռիչքի ժամանակ ֆյուզելաժի (հիմնամասի) ձեւը փոխելու ընդունակությունը F-35-ը դարձնում են «անտեսանելի» եւ անորսալի ռադարների համար: Ինքնաթիռի արագությունը, մասնագետների գնահատմամբ, կարող է երեք անգամ գերազանցել ձայնի արագությունը: Անձնակազմը՝ մեկ մարդ, թռիչքի շառավիղը՝ 3,5 հազար կիլոմետր: Սպառազինությունը՝ «օդ-օդ» եւ «օդ-երկիր» դասի գաղտնի հրթիռներ, ինչպես նաեւ լազերային ինքնանշանառման ռումբեր:

Հերթական հանրահավաք Բաքվում

ԲԱՔՈՒ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 26-ին Բաքվում նշանակված է միացյալ ընդդիմության հերթական հանրահավաքը «Ազատություն Ղարաբաղին» կարգախոսով: Այս մասին որոշումն ընդունվել է Միացյալ հանրահավաքային կոմիտեի նիստում 24 քաղաքական կուսակցությունների եւ հասարակական միավորումների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Հանրահավաքի կազմակերպիչները մտադիր են ուշադրությունը սեւեռել միջազգային կազմակերպությունների անգործությանը ղարաբաղյան կարգավորման հարցում եւ այդ խնդիրը լուծելու Ադրբեջանի ղեկավարության անընդունակությանը:

3 ամսից Թուրքիան կղեկավարի խաղաղապահներին

ԱՆԿԱՐԱ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ Թուրքիայի արտգործնախարարության հայտարարության, Աֆղանստանում խաղաղապահ ուժերի հրամանատարությունը ստանձնելու են թուրքական ուժերը: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, դա տեղի կունենա երեք ամիս հետո, երբ կավարտվի այդ դերում բրիտանական ուժերի լիազորությունների ժամկետը:

Լուծարվում է

«Արարատ-95» Վ. Զ. ՍՊԸ ձեռնարկությունը՝ գրանցված Արաբկիրի պետռեգիստում: Վկայական՝ 01Ա №017928, գրանցման համար՝ 264.110.01849, կոդը՝ 28548544, գրանցման ամսաթիվը՝ 12.09.1995 թ:

Հայտարարություն

Բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին. Քաղ. Ռուզաննա Ա. Սահակյանին՝ ծնված 28 նոյեմբերի 1960 թ., վերջին հայտնի հասցեն ք. Երեւան, Անդրանիկի փող. 69 շենք, բն. 40, գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու դեպքում դիմել Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ատյանի դատարան:

Հայտարարություն

Երեւանի քաղաքապետարանի ճարտարապետության եւ քաղաքաշինության վարչությունը եւ «Մուշ-Մղա» ընկերությունը հայտարարում են Երեւանի Աբովյան փողոցի եւ Սայաթ-Նովայի պողոտայի հատվածում ներկայումս «Ուրարտու» ռեստորանային համալիրի հյուրանոցի վերակառուցման նախագծային մտահղացման մրցույթ:

Մրցույթին կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողները:

Մրցույթի ծրագրի ու պայմանների հետ կապված հարցերով դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի ճարտարապետության եւ քաղաքաշինության վարչություն:

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Բուզանդի փ. 1/3
Հեռ.՝ 56-54-74

Հայտարարություն

«Պետական բնապահպանական փորձաքննություն» ՊՓԲԸ, Մայակովսկի գյուղի գյուղապետարանը եւ «Ջրային էկոլոգիա» հասարակական կազմակերպությունը հայտնում են, որ հունվարի 10-ին, ժամը 12-ին, Մայակովսկի գյուղի Հրայր Հովհաննիսյանի անվան միջնակարգ դպրոցի դահլիճում տեղի կունենան հասարակական լսումներ՝ կապված տուֆի հանքավայրի «Հայք» տեղամասի շահագործման նախագծի քննարկման հետ:

«ՋՐԱՅԻՆ ԷԿՈԼՈԳԻԱ» ՀԿ

Հայաստանի Հանրապետություն
Գյուղատնտեսության Նախարարություն
Գյուղատնտեսական ծառայությունների ծրագիր
«Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերություն

7 հունվարի, 2002 թ.

1. ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը «Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերության միջոցով հրավիրում է որակյալ շինարարական կազմակերպություններին՝ ներկայացնելու մրցութային առաջարկներ ներքոհիշյալ ծրագրի համար.

■ «Շիրակի մարզի Մարալիկ համայնքի ոռոգման փակ ցանցի վերականգնում» ASP/LCB/CW 2002/001 Can

2. Մրցութային փաստաթղթերի լրիվ փաթեթը կարելի է ձեռք բերել հետեւյալ հասցեով՝

«Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերություն
Հայաստան, Երեւան 375033, Վաղարշյան 12, 7-րդ հարկ, 704 սենյակ
Հեռ.՝ 27-11-37, 27-11-73

3. Դիմումների վրա պետք է հստակ նշված լինի՝ Դիմում «Շիրակի մարզի Մարալիկ համայնքի ոռոգման փակ ցանցի վերականգնում» ASP/LCB/CW 2002/001 Can մրցութային փաստաթղթերի ձեռքբերման համար:

4. Փաստաթղթերը կարելի է ձեռք բերել «Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերությունից մինչեւ 25.01.2002 թ., ժամը 18:00՝ վճարելով 50.000 դրամ

5. Վերջին երեք տարիների ընթացքում կազմակերպության կատարած նմանատիպ աշխատանքների ծավալները պետք է կազմեն տարեկան ոչ պակաս, քան 50.000 ԱՄՆ դոլար:

6. Մրցութային առաջարկները պետք է տեղ հասցվեն կնքված ծրարներով եւ հանձնվեն անձամբ կամ ծանուցագրված փոստով մինչեւ 8 փետրվարի, 2002 թ., ժամը 16:00

7. Բոլոր մրցութային առաջարկները պետք է ուղեկցվեն մրցութային առաջարկի երաշխիքով

8. Ուշացած հայտերը կմերժվեն: Մրցութային առաջարկները կբացվեն անմիջապես ներկա գտնվել ցանկացող մրցույթի մասնակիցների ներկայացուցիչների ներկայությամբ 2002 թ. փետրվարի 8-ին, ժամը 16:00-ին, «Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերությունում:

«Ջրշին» շինարարական ՊՓԲ ընկերություն
ԱՐՏԱՎԱԶԴ ՀԱԿՈԲՅԱՆ-Գնումների եւ պայմանագրերի մասնագետ

Շնորհավորանք

«ՀայՌուսգազարդ»-ը շնորհավորում է բոլորի Ամանորն ու Սուրբ Ծնունդը, մաղթում բարեկեցություն եւ ընտանեկան ջերմություն եւ տեղեկացնում, որ 2002 թվականին Հայաստանի Հանրապետություն բնական գազ առաքող ընկերության կողմից ֆինանսատնտեսական պայմանների փոփոխության հետեւանքով «ՀայՌուսգազարդ» ՓԲԸ-ն հայտարարում է, որ հունվարի 1-ից մատակարարված գազի դիմաց գանձումները կատարվելու են նոր սկզբունքներով:

Բնական գազ սպառողների հետ առք ու վաճառքի պայմանագրերը կկնքվեն առաքված բնական գազի դիմաց ընթացիկ վճարումների կատարման պայմանով:

Դեբիտորական պարտքեր ունեցող եւ սեզոնային սպառողների, ինչպես նաեւ ավտոգազալիցքավորման ճնշման կայանների ու ջերմամատակարարման տնտեսությունների հետ «ՀայՌուսգազարդ» ՓԲԸ-ը բնական գազի առք ու վաճառքի պայմանագրերը կկնքի կանխավճարների կատարման, երաշխավորության կամ երաշխիքի տրամադրման պայմաններով:

«ՀայՌուսգազարդ» ՓԲԸ-ը խնդրում է սեղմ ժամկետներում վերակնքել բնական գազի առք ու վաճառքի պայմանագրերը եւ ապահովել ընթացիկ վճարումները: Հակառակ պարագայում Հայաստանի Հանրապետություն գազի անխափան առաքում ապահովելու նպատակով ընկերությունը ստիպված կլինի սահմանափակել կամ դադարեցնել գազամատակարարումը հատկապես այն բնակավայրերում, որտեղ հավաքագրումների ցուցանիշը անբավարար է:

«ՀայՌուսգազարդ»-ն ակնկալում է սպառողների պատրաստակամությունը՝ իրավիճակը բարդություններից զերծ պահելու համար:

Catholic Relief Services

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՃԱՇԱՐԱՆԱՅԻՆ ԿԱՀՈՒՅՔԻ ՁԵՌՔ ԲԵՐՄԱՆ

Մրցույթի ծածկագիր՝ STP-T-002

1. «Կաթոլիկ օգնության ծառայության» հայաստանյան մասնաճյուղը (ԿՕԾ) Սոցիալական անցման ծրագրի (ՍԱԾ) իրականացման համար ԱՄՆՁԳ-ից (USAID) ստացել է դրամաշնորհ, որի մի մասը պետք է օգտագործի դպրոցների ճաշարանները կահավորելու համար:
2. ԿՕԾ-ը Հայկական Կարիտասի հետ, որը հանդիսանում է ԿՕԾ-ի Սոցիալական անցման ծրագրի իրականացնող գործընկեր, շահագրգիռ հայտատուներին հրավիրում է ներկայացնելու մրցութային հայտերի կնքված փաթեթներ՝ ք. **Երեւանի (թվով 4), Շիրակի մարզի (թվով 10) եւ Գեղարքունիքի մարզի (թվով 11)** միջնակարգ դպրոցներին ***ճաշարանային կահույքի*** մատակարարումներն իրականացնելու համար: Շահագրգիռ հայտատուները կարող են ներկայացնել հայտեր ինչպես առանձին, այնպես էլ բոլոր մարզերի համար միասին:
3. Մրցութային փաստաթղթերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկությունները կարելի է ստանալ **ս. թ. հունվարի 8, 9, 10-ին, ժ. 10:00–12:00** հետեւյալ հասցեով՝ **Ազգագրական փ., տ. 13/14, Զորավան, Երեւան-15, հեռախոս՝ 3741583403, 3741527463, ֆաքս՝ 3741542437,** armen@crs.am, **դիմել՝ Արմեն Նաջարյանին:**
4. Մրցութային առաջարկները պետք է **ներկայացվեն կնքված փակ ծրարների մեջ մինչեւ 2002 թ. հունվարի 14-ը, ժամը 12:00 վերոնշված հասցեով:** Կնքված ծրարների վրա պետք է նշված լինի ուղարկողի հասցեն եւ անվանումը, ստացողի հասցեն եւ անվանումը, ինչպես նաեւ մրցույթի ծածկագիրը:
5. Նշված ժամկետից հետո ստացված ծրարները չեն մասնակցելու հայտերի բացմանը, որը տեղի կունենա նույն օրը, **ժամը 14:00-ին՝** մասնակցելու ցանկություն հայտնած մասնակիցների ներկայությամբ:

Catholic Relief Services

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՃԱՇԱՐԱՆԱՅԻՆ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ՍՊԱՍՔԻ ՁԵՌՔԲԵՐՄԱՆ

Մրցույթի ծածկագիր՝ STP-T-003

1. «Կաթոլիկ օգնության ծառայության» հայաստանյան մասնաճյուղը (ԿՕԾ) Սոցիալական անցման ծրագրի (ՍԱԾ) իրականացման համար ԱՄՆՁԳ-ից (USAID) ստացել է դրամաշնորհ, որի մի մասը պետք է օգտագործի դպրոցների ճաշարանները վերազինելու համար:
2. ԿՕԾ-ը Հայկական Կարիտասի հետ, որը հանդիսանում է ԿՕԾ-ի Սոցիալական անցման ծրագրի իրականացնող գործընկեր, շահագրգիռ հայտատուներին հրավիրում է ներկայացնելու մրցութային հայտերի կնքված փաթեթներ՝ ք. **Երեւանի (թվով 4), Շիրակի մարզի (թվով 10) եւ Գեղարքունիքի մարզի (թվով 11)** միջնակարգ դպրոցներին ***ճաշարանային էլեկտրական սարքավորումների եւ սպասքի*** մատակարարումներն իրականացնելու համար: Շահագրգիռ հայտատուները կարող են ներկայացնել հայտեր ինչպես առանձին, այնպես էլ բոլոր մարզերի համար միասին:
3. Մրցութային փաստաթղթերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկությունները կարելի է ստանալ **ս. թ. հունվարի 9, 10, 11-ին, ժ. 10:00–12:00** հետեւյալ հասցեով՝ **Ազգագրական փ., տ. 13/14, Զորավան, Երեւան-15, հեռախոս՝ 3741583403, 3741527463, ֆաքս՝ 3741542437,** armen@crs.am, **դիմել՝ Արմեն Նաջարյանին:**
4. Մրցութային առաջարկները պետք է **ներկայացվեն կնքված փակ ծրարների մեջ մինչեւ 2002 թ. հունվարի 15-ը, ժամը 12:00 վերոնշված հասցեով:** Կնքված ծրարների վրա պետք է նշված լինի ուղարկողի հասցեն եւ անվանումը, ստացողի հասցեն եւ անվանումը, ինչպես նաեւ մրցույթի ծածկագիրը:
5. Նշված ժամկետից հետո ստացված ծրարները չեն մասնակցելու հայտերի բացմանը, որը տեղի կունենա նույն օրը, **ժամը 14:00-ին՝** մասնակցելու ցանկություն հայտնած մասնակիցների ներկայությամբ:

«Գինդ» տպագրատուն. Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 7. 01. 2002 Գինը՝ 100 դրամ